Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч.167. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 31-го СЕРПНЯ 1955. ПЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WESDNESDAY, AUGUST 31, 1955. No. 167. VOL. LXII.

ВИШКОЛЮЮТЬ ВИЗВОЛЬНІ ЗБРОЙНІ СИЛИ ДЛЯ БОРОТЬБИ В ЗАПІЛЛІ ВОРОГА

Форт Брег, Н. К. — В рамках американської армії створено Корпус Збройних Сил Окремого Призначення, що вишколює вояків і партизанів для боротьби в запіллі майбутнього евентуального ворога. Вояки цього корпусу носять зелені берети і багато з-поміж них є чужоземцями, але більшість — це американці, які готовляться до найважчих завдань в історії американської армії. Впоряд в з'єднаннях цього корпусу відбувається на різних східньо - европейських мовах з розрахунком, щоб вояки цього корпусу могли приєднуватися до повстанських збройних сил за лініями ворожого фронту. Головне завдання Корпусу допомагати поневоленим народам, які борються з тиранією того чи іншого окупанта. Концепція створення Корпусу Збройних Сил Окремого призначення виникла з гіркого досвіду корейської війни. В подібному напрямку вишколюються теж так звана Десята Група в Західній Німеччині. У випадку якоїсь агресії вояки Корпусу будуть перекидані поза лінії фронту — до країн, звідкіля вони походять і там будуть допомагати організувати збройний спротив. В рядах цього Корпусу багато втікачів з окупованих комуністами країн, які свою службу в цьому корпусі вважають найкращим шляхом для знищення комунізму, успішнішим за атомову бомбу. Все ж таки більшість між вояками Корпусу творять американські добровольці, які мають за собою вже чималий досвід боротьби поза ворожими лініями, особливо з часу війни на Кореї. Кожний з вояків Корпусу мусить відбути вишкіл парашутиста, щоб бути прийнятий в ряди Корпусу. В Корпусі всі добровольці відбувають ще вишкіл в користуванні всіма родами зброї і крім того у вивчанні мов, в радіопересиланні, нищенні воєнно - важливих об'єктів і в допомозі раненим. Традиція вишколювання спеціяльних партизанських загонів жива в американській армії ще з часу війн за незалежність, але тепер вперше вироблено докладну програму вишколювання партизанських збройних сил. Велику увагу звертається у вишколі вояків Корпусу Збройних Сил Окремого Призначення на підготову вояків на той випадок, що вони можуть опинитися в полоні. Збройні сили Окремого Призначення створено в 1952 році. Доктрину і програму вишколу опрацьовує Осередок Психологічного Ведення Війни у Форт Брег і відбувається вишкіл під наглядом офіцерів з цього осередку, що працюють під проводом полк. Едсона Д. Раффа, парашутиста і військового партизана з часу другої світової війни. Підлягає Осередок головному урядові Психологічного Ведення Війни під проводом ген. Вільяма Ц. Буллока, ветерана корейської війни. Нараховує Корпус ок. 2,000 людей.

Суд обвинувачує Ікарді в кривоприсязі

Вашингтон. — Федеральний суд присяжних обвинувачує бувшого лайтенанта Ікарді в кривоприсязі. Ікарді невірно зізнавав перед Конгресовою Слідчою Підкомісією в 1953 році в справі смерти американського майора Вільяма В. Гологена. Ікарді працює тепер як адвокат в Питсбургу, Па. Італійський суд засудив його за те, що він вбив майора Гологена в Італії, з яким вони обидва працювали для союзних армій за німецькою бойовою лінією. Ікарді забрав гроші від вбитого майора в сумі 1,650,000 лірів. Згідно з законом ЗДА не могли видати Ікарді Італії, ані не могли його судити за той злочин. Тепер до ЗДА прибули 13 італійських свідків, в тому і два священики, які мають свідчити, що Ікарді невірно зізнавав перед Конгресовою Слідчою Підкомісією, і за те його буде судити федеральний суд присяжних.

Ларсон не вірить в організацію робітничої партії

Вашингтон. — Підсекретар праці Артур Ларсон заявив, що він не вірить у те, щоб об'єднання Американської Федерації Праці та Конгресу Індустрійних Робітників створило організаційний монополь в світі праці або щоб воно було початком робітничої політичної партії. Це об'єднання, — сказав Ларсон, — зменшить непорозуміння між робітничими організаціями, а це вийде на користь і робітників і працедавців. На думку Ларсона, об'єднання АФП і КІО „збільшить політичний вплив світу праці" на життя ЗДА, але не приведе до того, щоб світ праці зорганізував окрему політичну робітничу партію. Він думає, що число затруднених і добробут будуть підвищуватись, хоч державні видатки на оборону можуть зменшитися на більйон долярів.

ЯПОНЦІ НАД МОГИЛОЮ ВАШИНҐТОНА

Міністер закордонних справ Японії Мамору Шіґемітсу з донькою Ганако складає вінок на могилі Джорджа Вашинґтона у Мавнт Вернон. Відвідини Шіґемітсу у ЗДА офіційні і він відбуває розмови з державним секретарем Доллесом й іншими членами американського уряду.

Труман оскаржує уряд Айзенгавера в порушуванні законів і корупції

Мекінек Айленд, Мишіґен. — Бувший президент Гаррі С. Труман промовляв на демократичних зборах і в своїй промові оскаржував уряд Айзенгавера в порушуванні законів та корупції. Труман казав, що уряд порушує закони, щоб допомогти тим, що дбають про свої власні інтереси. Цей уряд, на думку Трумана, „має клопоти з корупцією в своїх колах". Бувший президент твердив, що він не говорить про якесь порушування законів окремими одиницями, тільки про „свідоме надуживання своєї влади урядом", який, хоч присягав стояти на сторожі законів, то сам порушує ці закони, щоб з них користали окремі одиниці, а не весь загал громадян. Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що мало-хто слухав промови бувшого президента, бо загал громадянства вже не прикладає ваги до того, що говорить Труман. Гаґерті відмовився подати до відома журналістам, як зареаґував президент Айзенгавер на першу промову Трумана, яку він виголосив у Френч Лік, Індіяна, в суботу. В тій першій промові Труман закидав урядові президента і самому президентові, що він послуговується „демагогією" та „переплутує" всі ті справи про які говорить. Неприязнь між президентом Айзенгавером і Труманом походить ще з часів виборчої кампанії в 1952 році, коли Труман гостро атакував республіканців і Айзенгавера.

Від повені потерпіла 49,441 родина

Ню Йорк, Н. Й. — Червоний Хрест обрахував число тих родин, які потерпіли від повені, спричиненої гураґаном „Діяна", і встановив, що число тих родин виносить 49,441. Одночасно Червоний Хрест повідомляє, що він хоче зібрати на допомогу поводян — 10,000,000 долярів, а не, як пляновано — 8 мільйонів. Голова Американського Червоного Хреста Е. Роленд Гарриман заявив, що докладний обрахунок жертв повені виявив, що від повені потерпіли не 35,661 родин, як думали давніше, тільки 49,441. З того числа на стейт Коннектикат припадає — 31, 193, в Пенсилвенії — 8,211, Массачусетс — 5,109, Ню Джерзі — 2,206, Ровд Айленд — 1,362 і в Ню Йорку — 1,360. Число знищених домів виносить — 1,314, дуже пошкоджених домів — 4,905 та трохи пошкоджених — 15,251. Число смертних випадків зменшилося, бо Червоний Хрест має 143 урядово стверджені смертні випадки. (Спочатку те число подавали коло 200). Але число поранених - дуже поважне і становить 5,909, з чого 252 особи мусять лікуватися в шпиталях. Червоний Хрест кормив після повені 17,672 особи. З усіх місцевостей напливають до станиці Червоного Хреста і Армії Спасіння пожертви в грошах, харчах і одежі. При відбудові працює Армійський Інженерський Корпус, який в першу чергу напразляє мости, шляхи і установи публічного вжитку.

● Бувший державний секретар Дін Ачесон заявив, що, на його думку, президент Айзенгавер знову кандидуватиме в 1956 році, і демократам важко буде його перемогти.

Командування ОН в Кореї пропонує скасувати Невтральну Комісію

Сеуль. — Командування військ Об'єднаних Націй в Кореї офіційно зголосило внесення, щоб скасувати Невтральну Комісію ОН, діяльність якої викликала серед корейців загальне обурення, що виявилось в спонтанних масових демонстраціях. На засіданні мішаної військової комісії в Панмунджомі, яке тривало $5\frac{1}{2}$ годин, голова альянтської делеґації, ген. Спаркс, з'ясував безпотрібність дальшого існування Невтральної Комісії, яка не склала свого іспиту. Тим часом зредуковано кількість портів, куди мала б право в'їздити для інспекції Невтральна Комісія, з 10-ти до 6-ти, а кількість членів Невтральної Комісії, які переводили б інспекцію, з 4-х до 2-х. Таким чином надалі міг би їздити в офіційному характері тільки один комуніст (поляк або чех) у товаристві швайцарця або шведа. Як відоо, корейці обвинувачують чехів і поляків з Невтральної Комісії Об'єднаних Націй, що вони, замість виконувати надзір над точним виконуванням обома воюючими сторонами постанов перемир'я, — займались шпигунством та дозволяли північним корейцям і комуно-китайцям далі збройтися.

Французький уряд погодився на плян у відношенні до Марокко

Париж. — Після двох засідань, які тривали разом 12 годин, французький уряд прийняв нарешті плян, як приступити до розв'язання теперішньої політичної кризи в Марокко. Наради членів уряду були дуже важкі, окремі міністри погрожували димісією, врешті загрозив димісією сам прем'єр Фор. Згода наступила головно наслідком свідомости всіх членів уряду, що вибух у Франції кризи уряду через справу Марокко — загирив би остаточно престиж Франції в очах всіх мешканців північної Африки. Уряд затвердив плян, виготовлений 5 міністрами в переговорах з марокканцями в Е-ле-Бен, а саме, щоб обидві контроверзійні особи — генеральний резидент Ґрандваль і султан Муляй бен Арафа, відійшли геть. „Делікатну" форму детронізування султана мають придумати самі марокканці. Для тієї цілі збереться т. зв. державна рада з 3-ох чільних марокканських діячів. Наступником Ґрандваля на становищі генерального резидента Франції в Марокко призначено генерала П'єра Жоржа Бос де Лятура, теперішнього генерального резидента в Тунізії. Марокканська делеґація має виїхати в найближчих днях до Мадаґаскару, де на засланні перебуває прогнаний султан Бен Юссеф, щоб дістати від нього згоду на виготовлений плян. Самого Бен Юссефа мають перевезти з Мадаґаскару до Франції, а питання про його поворот на марокканський престол відложено на пізніше. Тимчасова реґенційна рада покликала б новий уряд, в якому були б репрезентовані всі течії серед марокканців. Французький уряд переговорював би з тим урядом про дальші істотні реформи, головно соціяльного й освітнього характеру.

Канада потребує більше іміґрантів

Оттава, Канада. — Канада потребує більше фахових іміґрантів, щоб при їх допомозі розвивати господарство на своєму великобу обширі. В Канаді немає квоти для іміґрації, як в ЗДА, але там кожного року восени департамент для справ громадянства і іміґрації визначає, скільки нових іміґрантів може прийняти країна. Таку політику встановив ще прем'єр В. Л. МекКензі Кінґ в 1947 році, заявивши, що канадійці — проти масової іміґрації, яка зможе змінити характер нації. Від 1946 року до Канади прибуло понад мільйон іміґрантів, і тепер її населення становить 15,600,000 осіб. Усі канадійські іміґранти належать до одної з таких трьох груп: 1) Ті, що прибули із ЗДА, Англії і Франції; 2) іміґранти, які мають спонзорів між канадійськими громадянами і 3) особи, яким дозволив приїхати департамент іміґрації як фахівцям.

ЗАГАДКОВА „УКРАЇНСЬКА РАДА"

Ню Йорк. — Українська рада загадкова цим разом у дослівному значенні того слова, себто тому, що попала до загадки. „Ню Йорк Таймс" у щонедільному своєму „маґазині" друкує „хрестиківку", поділений лінійками більший або менший квадрат, у якому треба вписувати слова на відповідні значення. Ці загадки дуже популярні в Америці і за їх розв'язки призначається часто навіть дуже високі нагороди. Н. Й. Таймс недавно впродовж деякого часу реклямувався цими загадками в підземних залізницях та на інших публічних реклямових місцях. Останньої неділі в цій загадці подано одне „загадкове" слово: — „Юкрейніен кавнсил".

ОН РОЗПОЧАЛИ НОВУ СЕРІЮ НАРАД ПРО РОЗЗБРОЄННЯ

З'ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ ЗАПОВІДАЮТЬ ПІДТРИМУВАННЯ НАДАЛІ ПРОПОЗИЦІЇ ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕРА ПРО ВИМІНУ ВІЙСЬКОВИМИ ІНФОРМАЦІЯМИ

Об'єднані Нації. — В понеділок 29 серпня в палаці Об'єднаних Націй відкрито нову сесію підкомісії для справ розброєння, яка раніше нараджувалась — безуспішно — в Лондоні. Постійний представник ЗДА в ОН, амбасадор Кебот Лодж, заповів, що ЗДА зголосять на Генеральній Ассамблеї і на повній комісії для справ роззброєння внесок, щоб ті установи підтримали зголошену в Жепідтримали зголошену в Женеві пропозицію президента Айзенгавера на обмін найважнішими військовими інформаціями та право взаємної контролі існуючих запасів зброї і дальшої продукції. Кебот Лодж заявив, що американська делеґація предложить в подробицях спосіб, як треба би перевести в діло плян през. Айзенгавера. Водночас він зазначив, що ті детайлі мають ,дискусійний' характер. ЗДА, казав американський репрезентант, готові негайно здійснити свої пропозиції, якщо прийме їх СССР. Совєтський делеґат Аркадій Соболев, який — згідно з системою чергування — проводив на тому першому засіданні — підкреслив „корисні умовини", серед яких сходиться тепер підкомісія для справ роззброєння, але признав, що між сторонами, які переговорюють, існує ще атмосфера недовір'я. Соболев поручив прийняти совєтський плян роззброєння з 10 травня ц.р., називаючи його „реалістичним". Соболев покликався на останню совєтську заповідь щодо редукції 640,000 вояків як на доказ, що Совєти вже приступають до роззброєння. — Інші делеґати, а саме, англійський міністер Наттінґ, французький делеґат, кол. міністер внутрішніх справ Мош і канадійський делеґат Поль Мартен перестерігали, що може бути „запізно", якщо тепер не вирішиться конкретно припинити дальші перегони у зброєнні. Формальне відкриття нарад підкомісії тривало тільки 20 хвилин, після чого підкомісія радила вже на тайному засіданні. Виголошені там промови оприлюднено згодом, але журналісти не мають вступу на тайні засідання. Рішено, що всі засідання підкомісії будуть відбуватись при зачинених дверях, щоб облегшити делеґатам змогу говорити одверто й щиро. Президент Айзенгавер проголосив з нагоди відкриття тієї серії нарад про роззброєння заяву з бажаннями успіху підкомісії. Хоча формально головою американської делеґації залишається амбасадор Кебот Лодж, проте речником американської делеґації в дальших нарадах буде спеціяльний уповноважений през. Айзенгавера для справ роззброєння, Гарольд Стассен.

Вперше стрінулись літаки Ізраїлю і Єгипту

Єрусалим. — Ізраїль, однаково як Єгипет, взаємно обвинувачують один одного в порушенні повітряного простору. Ізраїль каже, що 4 єгипетські турбомоторові літаки налетіли на ізраїльську територію в обширі пустині Газа та відлетіли, коли проти них вилетіли два ізраїльські літаки, знову ж Єгипет оскаржує Ізраїль в налеті на єгипетську територію. Це вперше, що у взаємній ворожій акції на тому терені взяли участь також літачи. Не стверджено, хто стріляв, але втрат у людях і машинах не було. Мішана Військова Комісія ОН має знову масу роботи з посиленням ворожої жидівсько-арабської акції. За останній тиждень було 5 жидів убитих і 7 єгиптян. Востаннє ізраїльське військове вантажне авто наїхало на підложену єгиптянами на дорозі міну, знову ж ізраїльські вояки обстріляли єгипетську військову станицю гарматнім вогнем. В обох тих „інцидентах" були вбиті й ранені.

Японський міністер закордонних справ розпочав наради у Вашинґтоні

Вашинґтон. — Японський міністер закордонних справ, який прибув до ЗДА на чолі цілої делеґації, перевів першу нараду з державним секретарем Дж. Ф. Доллесом, що тривала 2½ години. Шіґемітсу передав Доллесові листа від прем'єра Гатоями й окремого листа Гатоями до президента Айзенгавера. Японський прем'єр запевняв у тих листах, що місія міністра Шіґемітсу має на цілі тільки скріпити союзницьку співпрацю ЗДА й Японії. През. Айзенгавер висловив жаль, що не перебуває у Вашинґтоні й тому не може особисто бачити японського міністра. Головною темою нарад є з одного боку фінансові труднощі Японії, які не дозволяють їй робити більші видатки на армію, з другого боку бажання Америки, щоб Японія більше причинялась до відпору комуністичній загрозі. Шіґемітсу приїхав до Америки в товаристві своєї доньки, міністра хліборостваа та інших вищих урядовців.

В АМЕРИЦІ

● Бюро Публічних Шляхів передбачає, що в 1965 році по шляхах ЗДА їздитиме 81,000,000 авт. Цього року в грудні число авт в цій країні становитиме 61,000,000, з яких 50,954,000 буде особових і 10,347,000 тягарових. Якщо до 1965 р. не розбудують шляхів, то важко буде ними їздити.

● У Мехіко Сіті внаслідок експльозії, що сталася в фабриці фойерверків, згинули сім осіб, а 28 осіб були поранені. Експльозія знищила три мешканеві будинки, що стояли близько фабрики.

● Віце-президент Ричард М. Ніксон передав у Ню Йорку чашу Дейвіса австралійській тенісовій дружині. Нагороду прийняв капітан дружини Геррі Гопман. При цій церемонії був присутній австралійський амбасадор сер Персі Спендер. Ніксон заповів, що американці в найближчому році старатимуться відібрати цю чашу.

● Віце-президент Ричард М. Ніксон під час своєї „подорожі доброї волі" по Близькому Сході відвідає Ізраїль та арабські країни, щоб з першої руки довідатись, як реагують ці держави на пропозицію замирення, яку недавно запропонував президент Айзенгавер. Ніксон виїде на Схід у листопаді.

● Республіканська конґресменка Френсіс П. Болтон вибирається у тримісячну подорож по Африці, на південь від Сагари, де хоче відвідати 20 держав, колоній, протекторатів і територій, що є під опікою ОН. Вона має зробити 20,000 миль за час своєї подорожі.

● Д-ра Генрі М. Врістана наіменовано виконним директором Американської Асамблеї, яку зорганізував Айзенгавер у 1950 році, коли був президентом Колумбійського Університету. Ця асамблея займається крайовими проблемами, хоч не має урядового характеру.

● Президент Айзенгавер із дружиною був присутній у неділю в пресбітеріянській церкві в Денвері на Богослужбі. Після Богослужби президент з дружиною відвідав могилу батька пані Айзенгаверової — Джана С. Давда і положив на неї квіти.

● 77-річний демократичний сенатор Волтер Ф. Джорджа заперечив, начебто він думає зреґнувати з свого становища. Восени Волтер Ф. Джордж об'їздитиме свій стейт Джорджію, і в зв'язку з цим припускають, що він хоче кандидувати на сенатора в 1956 році.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

„РЕСПУБЛІКА", ПРО ЯКУ НЕ ЗНАЄ СВІТ

Дня 2-го серпня в Совєтському Союзі згадали, що саме в цей день минає 15-річчя „усамостійнення" від України Молдавії, що до 1940-го року була лише автономною республікою. Це є звичайна адміністративна совєтська область, але, з нагоди ювілею її „самостійности", преса подає „величезні досягнення", що їх вона здобула за цей час. І так, пише „Літературна Газета", „сьогодні народ Молдавії святкує п'ятнадцятиліття з дня створення своєї союзної республіки: цей день урочисто відзначатимуть у Кишиневі, Тирасполі, Сороках, Флорештах і Рибниці". Як подає далі газета, Молдавська ССР має у своїй столиці університет, медичний, сільсько-господарський та три педагогічні інститути і консерваторію. Є тут також Молдавська філія академії Наук СССР. Державне видавництво у Кишиневі друкує молдавською мовою романи, вірші, газети й підручники, а молдавські літератори „невтомно працюють над перекладами на рідну мову творів Леніна, Сталіна, Пушкіна і Толстого." Скільки саме у відсотковому відношенні виходить у молдавському видавництві книжок молдавською, а скільки російською мовою, газета, — звичайно, не подає.

НАГОРОДИЛИ СОВЄТСЬКОГО „МИТРОПОЛИТА"

Як подає „Правда", 16-го серпня в Кремлі Ворошилов нагородив орденом трудового червоного прапора „митрополита" крутицького і коломенського Ніколая. Передавши орден, Ворошилов сказав: „Глибокоповажаний митрополите! З приємністю вручаю вам орден, яким вас нагороджено за вашу велику патріотичну діяльність. Уряд Совєтського Союзу і наш народ високо оцінюють ваші заслуги в боротьбі за справу миру. Сердечно позодоровляю вас і бажаю доброго здоров'я і нових успіхів." На це митрополит Ніколай сказав: „Дорогий Клименте Єфремовичу! З почуттям глибокої вдячности до нашого рідного уряду приймаю я з ваших рук високий знак уваги до моїх скромних трудів. Крім церковного обов'язку, стимулом моєї скромної праці є мої громадянські почування, моя любов до „родіни" і приклад служення справі миру всього славного совєтського народу, до якого я маю радість належати". І так, з орденом червоного прапора на грудях „митрополит" продовжує свою „патріотичну" діяльність на користь безбожницької совєтської влади, що саме тепер починає чергову нагінку проти релігії.

ЧАБАНИ КРИТИКУЮТЬ НАЧАЛЬСТВО

16-го серпня до м. Ставрополя (на Ставропільщині більшість населення українська) з'їхалися з усього краю понад тисяча колгоспних і радгоспних чабанів на нараду, в якій взяли участь також працівники вівчарства Краснодарського краю, Даґестанської і Північно-Осетинської автономних республік. На нараді підбивали підсумки роботи вівчарських господарств і обмірковували проблеми збільшення продукції вовни на Ставропільщині. — Чабани, як подає „Правда" з 17 серпня, — гостро критикували керівників місцевих совєтських і сільсько-господарських органів за незадовільну організацію підготови худоби до зимівлі, за відставання заготівлі кормів і будуванні приміщень.

ПАМ'ЯТНИК ГЕРОЄВІ ОБОРОНИ СЕВАСТОПОЛЯ

Продовжуючи традиції царської Росії, большевики вшановують пам'ять людей, що „підносили її славу і могутність". В числі з 16 серпня „Правда" пише: „Українське це село Ометинці, Ситковецько району, Вінницької области, батьківщина матроса Петра Кішки, що прославився в період Севастопільської оборони 1854-55 років. Учора тут в урочистій обстанові відбулося відкриття пам'ятника леґендарному героєві. Присутня була також делеґація моряків Чорноморської фльоти на чолі з контр-адміралом т. Петрищевим." За причину війни Росії з Англією, Францією і Туреччиною було намагання царського уряду заволодіти Дарданельськими протоками.

В СВІТІ

● Зростає хвиля втікачів із Східньої Німеччини. За перші три тижні серпня ц. р. втекли на Захід 15,892 східніх німців, проти 19,000 в липні. Цього року пересічно втікає кожного дня по 500 німців, проти 250 в минулому році.

● На Сицилії почали закладати електричні каблі линвової залізниці, що перевозитиме туристів на історичний вулкан Етну. Залізниця починається на висоті 6,000 стіп і біжить до підніжжя вулкану, на 650 стіп нижче від кратеру. Етна має 10,000 стіп висоти. Будова залізниці має бути закінчена до найближчої зими, коли туристи - лещетарі масово з'їздяться на узбіччя гори.

● У Північній Африці „пацифікаційну" акцію проти арабів, що два тижні тому вчинили різню серед европейців, переводив Чужинецький Леґіон. Він нараховує тепер 40—50 тисяч вояків. Більшість леґіонерів — німці, які становлять також найбільший — після французів — відсоток старшин. Охочих вступити до Чужинецькгоо Леґіону на 5-літній час служби все ще більше, як їх приймають. Американців і англійців французи не хочуть приймати, бо мовляв, вони тільки збирають матеріяли, щоб опісля списати спомини. Людей з-поза залізної завіси взагалі не приймають, побоюючись комуністичної пропаґанди.

● Три найбільші німецькі банки в Західній Німеччині, які розпоряджають капіталом 1,600,000,000 долярів, стараючись обійти післявоєнний закон, що забороняє банкові картелі, хочуть об'єднатись і відновити разв'язаний альянтами передвоєнний Дойче Банк.

● На Мадярщині випущено з в'язниць кількадесять соціял-демократів. Соціялісти були першими, що пішли на „коеґзистенцію" з комуністами і їх першими ж виарештували, при чому частину вистріляли, а решту ув'язнили.

● Конґрес кримінологів, що — під авспіціями Об'єднаних Націй — обговорював у Женеві проблему злочину й карного законодавства, прийшов до переконання, що довготерміновим в'язням треба створювати у в'язницях „родинне життя", дозволяти одружуватись і вести господарство.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ПЕРЕДРІШЕНИЙ" КИЇВ

31-го серпня минає 36 років від того дня, коли сьогодні ще „не передрішений" в очах деяких західніх а, на жаль, також і американських політиків, золотоверхий Київ припечатав своє передрішення зброєю об'єднаних сил народу Соборної України. Точно 36 років тому, дня 31-го серпня 1919-го року, Армія Української Народної Республіки й Українська Галицька Армія, після одномісячного переможного походу та невпинних боїв з комуно-московським наїзником, здобули Київ. „Повінь квітів, сльози щастя, що блищали в очах вимученого большевиками населення, були добре заслуженою заплатою за їх геройство і самопожертву" — стверджує історик. Український нарід, об'єднаний і соборний, своїми збройними силами і своєю кров'ю припечатав у столиці України це своє передрішення, яке він раніше проголосив своїми державними і парляментарними актами у Києві, Львові, Чернівцях і Ужгороді.

Історія цього славного походу та здобуття Києва Об'єднаними Українськими Арміями 36 років тому загальновідома. Обидві українські армії — УНР і УГА, — що передрішували долю України на східньому і західньому її просторах, кожна окремо „встоятись не мали сили" і програли. Армія УНР відступила з Києва перед переважаючими большевицькими силами, а УГА втратила Галичину під натиском озброєних і забезпечених альянтами польських військ. Обидві армії і обидва уряди опинились зрештою на малому клаптику української землі навколо Крем'янця Подільського. Не було ані зброї, ані амуніції, ані союзників. Натомість було об'єднання і було бажання „здобути або вдома не бути". І це заступило всі інші потреби. Передрішення було довершене.

Це передрішення заперечене агресією, насильством і підступом. Українські війська, йдучи на Київ, мали тоді договореність з московськими білогвардійцями з-під знаку Денікіна, які тоді також деклямували про „спільну боротьбу" проти большевиків. І українці і денікінці ввійшли до Києва майже рівночасно. Українські вояки дістали рішучий наказ уникати будь-яких сутичок з білими москалями, і цього наказу додержували. Але „спільну боротьбу" інакше розуміли білогвардійці. Вони насамперед збунтували проти українських військ місцевий п'ятиколонний російсько-чорносотенний елемент і почали вуличні бої. Українські війська, не приготовані на таку можливість „союзу" з білими московськими „антикомуністами", так щедро піддержуваними альянтами, мусіли залишити Київ, а денікінці тим часом порозумілись з большевиками, пропустили їхні південні частини на північ і створили цим передумову для остаточної большевицької перемоги.

Це — велика і повчальна лекція історії і для українців і для модних тепер західніх звеличників концепції „непередрішення" в ім'я „спільної боротьби" проти большевизму. І це не була одинока лекція, бо їх більше можна нарахувати в історії. Її знають українці, і звідти їх застереження та передумови відносно „спільної боротьби" під кличем та на базі непередрішення. Вони знають з історії і практики, що московські „спільники" в кожній боротьбі, навіть проти найбільшого злочину, готові в рішальній хвилині стати по боці злочину, якщо гра йтиме за „єдину і неділиму". Це є їхній принцип і їхня, можна сказати, вдача, якої не змінять барви їхнього прапора.

Це повинні знати також західні політики. З української історії, чи — радше — трагедії, що триває від часів Переяслава, вони можуть пізнати московську інтерпретацію „непередрішення", яка залишилась така сама по всі часи. Прислівний „ніж у спину" — це, здається, спеціяльність білих і червоних москалів. Хіба ж ножем у спину не був договір комуніста Молотова з нацистом Ріббентропом, що започаткував другу світову агресію?

Здобуття українськими арміями Києва і опісля його втрата 36 років тому — це „передрішення" Києва під кожним оглядом і у кожному відношенні та по всі часи. Волею, силою і кров'ю українського народу золотоверха столиця була передрішена, як столиця вільної, незалежної, самостійної і соборної Української Держави. Агресією, насильством і підступом перерішили її долю на 36 років північні „непередрішенці", і, доконавши такого насильного „передрішення", стали найбільшою загрозою для всього світу та його цивілізації. Українці знають це і роблять з того відповідні практичні висновки. А одним з найбільших на потребу завдань української визвольної політики сьогодні повинно бути намагання з'ясувати ці проблеми вільному світові та його політикам, бо інакше своїм „непередрішенням" вони готові занапастити і свою власну долю, як раніше своєю ігнорацією спричинились до занапащення долі українського та цілого ряду інших волелюбних народів.

ПОДОРОЖ ДОБРОЇ ВОЛІ

Появилася вістка, що в найближчому часі віце-президент Ричард Ніксон виїде з своєю дружиною у „подорож доброї волі" до країн Середнього Сходу та деяких країн Африки. Ціллю подорожі буде знову — особисто ближче познайомитися з цими країнами, поглибити в цих державах переконання про прихильність до них З'єдинених Держав і передати їм особисте привітання від президента Айзенгавера. Такі самі цілі мав Ричард Ніксон з своїх двох попередніх місіях „доброї волі": по Далекому Сході і по країнах Середньої й Південної Америки. Знамениті висліди цих двох подорожей спонукали Президента вислати свого заступника ще і в нову подорож.

У зв'язку з цим особливої актуальности набирає стаття самого віце-президента Ричарда Ніксона, видрукувана в нюйоркскому журналі „Дис Вік", а в скороченні передана в „Рідерс Дайджест" на вересень ц. р. (На бажання віце-президента, авторський гонорар за цю статтю передано американському видавництву, що друкує книжки й журнали для сліпих). Ніксон починає свою прецікаву розповідь з того, як узагалі прийшло до тої його першої подорожі:

„Одного ранку, у квітні 1953 року, на засіданні Державної Ради Безпеки, президент Айзенгавер раптом подивився на мене через стіл і сказав: „Дик, думаю, що ви повинні поїхати на Далекий Схід. Візьміть з собою Пат (дружина Ніксона). Відвідайте всі тамошні країни. Це було б добре, якби ми ближче пізнали ці країни, а вони більше дізналися про нас". „Таким чином, — пише Ніксон, — ми з дружиною переїхали 52,652 милі, — більше, як двічі довкола світу, — літаком, залізницями, автами, кораблями, кіньми й волами. Ми відвідали сотні шкіл, фарм, фабрик, церков і стиснули руку тисячам людей". Віце-президент розуміє, що користь з такої подорожі має бути не тільки йому самому, одній людині, яка ближче пізнає країни широкого світу й добуває новий поважний досвід, але самій справі, отже міждержавним взаєминам. Він звертає увагу на велику небезпеку, яка загрожує від подорожі, коли приїздить до якоїсь країни гість, що має навіть найкращу інтенцію, але, не знаючи місцевих звичаїв і традицій, несвідомо робить нетакти й викликає незручні ситуації. Тому, мовляв, вибираючись в дорогу, він мусів вивчати кожну з цих країн і знайомитись з біографіями всіх діячів, з якими передбачав зустрітись. У цій справі допомагали йому фахівці з державного департаменту. Ніксон знав також, що подорож буде схиблена, якщо вона буде перевантажена формальними прийняттями, або туристичними оглядинами чи мандрами по місцевих крамницях і закупами пам'яток. Тому він визначив принципи для своєї подорожі: якнайменше формальностей і якнайменше бенкетів. Зате — якнайбільше живих людей, з якими можна було б зустрітись і поговорити. Керівні державні чинники і всі мешканці запляннованих для відвідин країн мали знати, що віце-президент З'єдинених Держав приїхав не на ферії, для відпочинку, але для того, щоб переговорити з державними керівниками та запізнатися з людьми з усіх верств населення.

Окрема офіційна роля припала дружині віце-президента: вона мала відвідувати школи, шпиталі, сиротинці й доми для старців. Як виходить з фактів, ця місія пані „Пат" (скорочення від Патриція) теж була виконуванням обов'язку. „Знаю, — пише Р. Ніксон — що її відвідини в колонії для прокажених у Панамі, де вона стиснула руку більше як 150 пацієнтам, зробили глибше враження, ніж усе, що я сказав і зробив у Панамі".

Сотні людей, з якими в кожній країні зустрічався і розмовляв віце-през. Ніксон, починаючи від президентів і прем'єрів, а кінчаючи на випадкових прохожих на вулиці, залишили в його пам'яті глибокі сліди, так само, як напевне у отих чужинецьких діячах і сірих громадянах залишились сліди по розмовах з віце-президентом З'єдинених Держав, посланцем доброї волі великого народу.

Ричард Ніксон докоряє своїм землякам, що вони забувають інколи про глибоку культуру сусідів, і пригадує свою розмову з ректором університету в Мехіко, який з усмішкою звернув його увагу на те, що найстаріший каледж у З'єдинених Державах в Гарварді, заснований на 83 роки пізніше від університету в Мехіко. Він переконався наочно, як глибоко розуміє президент Мехіко соціяльні проблеми, переконався про успішність протикомуністичної кампанії губернатора в Порто Ріко, саможертвенну боротьбу з туберкульозою славного лікаря-філянтропа в Гондурасі та про великі проамериканські симпатії в Нікарагуа. Цікаво те, що говорить Ніксон про комуністичний експеримент в Гватемалі: „Я бачив своїми очима, що зробили в Гватемалі контрольовані комуністами уряди за свого володіння: вони обіцяли працю, але їх політика дала безробіття; обіцяли подбати про здоров'я народу, але навіть існуючі програми для поборювання малярії й поліпшення санітарної контролі відкладали набік; вони обіцяли нові шляхи й доми, але нові будинки будовано тільки для комуністичних лідерів, а нові дороги промощувано до їхніх посілостей; вони обіцяли чесне правління, а залишили спустошену державну скарбницю; обіцяли справедливість, сперту на законах, а їхнє безправство залишилось чорною сторінкою історії тої країни. Ніхто не може уявити собі, які щасливі були люди в Гватемалі, коли військо Карльоса Кастільйо Армаса, який тепер є президентом, звільнило їх від комуністичного панування".

Знайомство з країнами, їх керівниками та народами і здобутий у тих подорожах особистий досвід не склалися тільки на спомин, офіційне звідомлення та й годі. Позиція віце-президента З'єдинених Держав, особливо ж Ричарда Ніксона, така, що він має величезний вплив на державні справи і змогу практично впливати на конкретні рішення. Вернувшись із своїх подорожей ,він привіз з собою конкретні проєкти у відношенні до різних країн, і ті проєкти реалізував. Ось, наприклад, сам він згадує у своїй статті про одну таку справу — про міжамериканську автостраду, „гайвей" яка вже 20 років знаходиться в початковій стадії і яку, через брак фондів у державах, крізь які вона має бігти, могли б вони збудувати щойно за 15 років. Вернувшись до ЗДА, віце-президент Ніксон добився того, що президент Айзенгавер вніс уже і перевів закон про асигнування допомоги на ту ціль у висоті 75 мільйонів долярів, наслідком чого гайвей, що дасть найкращу комунікаційну дорогу до Південної Америки й відкриє нові можливості торговельних і культурних зв'язків — буде готовий за три роки.

Місії доброї волі, що їх переводить віце-президент Ричард Ніксон, є величезною допомогою для дипломатів ЗДА у відвідуваних ним країнах. Ці місії облегшують, а то й просто розв'язують проблеми, з якими має діло державний департамент, вони з'ясовують безліч неясних проблем і поширюють у світі симпатії до З'єдинених Держав та зрозуміння правдивого обличчя американської політичної філософії й американського відношення до народів і їх болячок. І тому вся американська преса, признавши величезний успіх двох попередніх подорожей віце-президента Ніксона, привітала з найбільшим вдоволенням пляновану нову його подорож до країн, до яких він ще не їздив, як висланець американської доброї волі.

ВІЙСЬКО ВІДХОДИТЬ — ШПИГУНИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ

Австрійській пресі „не випадає" закаламучувати медових місяців своєї самостійности, а радше невтральности якимись критичними заввагами в сторону Совєтів, натомість преса швайцарська та західньонімецька називає речі по їх імені. Реасумуючи ці голоси, положення решток габсбурзької монархії, не зважаючи на многонадійні запевнення провідних державних мужів, не виглядає рожево. А яке є відношення сірої людини до Совєтів, яка не знає, що за правилами високої політики випадає, а що ні — засвідчують масові голоси при відмарші совєтських військ на „родіну". „Авф нівідерзеген!" — вигукували маси, по душі та на зрозумілій мові — на зламану голову.

Політика Москви в справі Австрії осягнула, між іншим, якраз те, за що бореться совєтська дипломатія, а саме — виграти на часі і рівночасно не дати спромоги Заходові цього часу використати. Московський фарс, який відбувався на наддунайській сцені, був призначений в першу чергу для німецьких та американських глядачів. Для Німеччини — бачите, ми випустимо ваших воєннополонених, нав'яжемо торговельні й культурні зв'язки, будемо балакати про об'єднання і таке інше, про що вже горобці на дахах цвірінькають. Для Америки, президент якої сказав, що в Австрії можуть виявити Совєти добру волю: „Чи тільки в Австрії ми її виявили? — відповів Хрущов. — А в Кореї, Індо-Китаї, Югославії?

Але пригляньмося Австрії. Тут Совєти, згідно з своєю засадою, що в холодній війні треба бути кожночасно готовим до пострілу, думали і думають категоріями дійсної війни. Австрійська лінія Лаби-Нісси, називалася Енс-Семерінг. Зараз пересунулася вона дещо на схід, на чесько-мадярський кордон. З цього скористала тільки Москва, бо, на думку совєтського генштабу, великого значення для воєнних операцій західня та південна Австрія не матиме, бо не зможе тепер увійти в склад Атлантійського пакту через свою невтральність.

Австрійський канцлер Рааб потішає своїх громадян як може, ставлячи їм перед очі такі факти: ми є невтральні, і то з нашої доброї волі; ми дістанемо запоруку безпеки від усіх бувших окупантів; ми дістанемо право на самооборону.

Додаймо до цього 1250 мільйонів долярів, що їх Совєти за 10 років окупації витиснули з Австрії в товарах та грошах, нових 150 мільйонів за звільнення Совєтами майна, сконфіскованого німцями, і 20 мільйонів, про які пригадали Совєти в останній хвилині, а які видали, як вони кажуть, на „німецькі" підприємства. Отож немає нічого дивного, що австрійський міністер фінансів заявив, що це є господарська руїна. І тому майбутня австрійська армія нікого не захоплює, бо це — новий видаток у висоті щонайменше двох мільярдів шилінгів (коло 100 мільйонів долярів).

Таке положення і факт, що Австрія має за сусідів аж трьох „народних демократів", які можуть кожного дня зробити Корею над Дунаєм — це все спричинилося до того, що Відень зостанеться й далі централею московсько-комуністичного шпіонажу та пропаганди. Досить того, що Світовий Союз Професійних Спілок, Світова Рада Миру та Інтернаціональний Союз Руху Спротиву зостаються у Відні зі своїм головним осідком. (Про діяльність цих комуністичних організацій писали ми два місяці тому). Таким чином буде у Відні діяти кілька тисяч совєтських агентів та шпигунів з дипломатичними пашпортами в кишені. За найновішими відомостям (радіовисильня Мюнхен з дня 17 серпня ц. р.) зостанеться в Австрії совєтська торговельна місія в числі коло 100 осіб з осідком у місті Лінці. Додаймо до цього членів совєтського посольства, яке Москва влаштовує в Австрії і яке чисельно дорівнюватиме торговельній місії, то число московських шпигунів та агентів буде вистачальне для всієї Середньої Европи.

Згадане положення витворило стан глухої мовчанки, бо обидві коаліційні партії кладуть на свій рахунок, що це є їх заслуга недавній мировий договір з Москвою. Опозиція „незалежних" є така слаба, що її голос губиться в погребовій атмосфері післямирових місяців. А доказом цього є факт, що тільки мале число австрійських громадян знає про те, що згадані комуністичні організації і далі залишилися у Відні.

Нестор

НА ТЕМИ ДНЯ

Кремлівські окупанти Австрії намагаються створити для австрійців і віденців нову леґенду — леґенду про „совєтську шляхетність і великодушність". Справа в тому, що, окупувавши 1945 року частину Австрії, Совєти сконфіскували австрійські копальні нафти, цілий ряд фабрик, підприємств та іншого майна, експлуатуючи все те основно, значить забираючи не тільки продукцію, але й вивозячи до Совєтського Союзу все цінніше устаткування цих фабрик. Підписавши востаннє мировий договір з Австрією і зобов'язавшись у ньому вивести всю свою окупаційну владу, Совєтам забажалося здобути ще й лаври „шляхетности і великодушности". Для тієї мети пустили вони в рух всю свою пропаґандивну машину і тепер вся совєтська преса, а за нею комуністична і поплентацька австрійська розписується про незвичайні шляхетні і великодушні акти совєтської окупаційної влади, яка зволила вселаскавіше передати австрійцям... забране у них добро — всі поконфісковані копальні, фабрики, підприємства. Що більше — відходячи вже з Австрії — совєтська влада наказує керівництвам і робітництву передаваних підприємств влаштовувати спеціяльні збори і виносити на них подяку Совєтам за їх „благородність". Про такі збори подяки розписується широко московська „Правда", не передбачаючи мабуть якою короткотривалою буде леґенда про совєтську „великодушність", що з неї сьогодні кпить собі кожен австрієць в примівках і дотепах про „шляхетних" зайдів, що обдаровують господаря краденим у нього ж таки добром...

* *

Коли вже мова про леґенди, то чимало клопоту мають тепер комуністи із створеною ними самими леґендою про єретика, зрадника і запроданця Тіта, яку вони наполегливо випрацьовували і на різні лади моделювали на протязі довгих семи років, і якою вони годували не тільки бідолашне населення Совєтського Союзу, але й членство західньо-европейських комуністичних партій, що їм було наказано водночас нищити в кожній ділянці Тіта і його соратників, не пардонуючи їм ні на мить і ні в чому. Навколо цієї тітовської леґенди виникла величенька вже таки література. Тепер раптом і Хрущов і Вулґанін й інші Шепільови запалали великою дружбою до Тіта і перелицьовують насилу єретика і зрадника в щирого комуніста і друга совєтского уряду і народу. Комуністам в Італії, на Угорщині в Трієсті вся та раптова зміна не дуже то ясна, вони пробують бунтуватися, ремствують, але... Москва є Москвою і треба вірити навіть перелицьованим леґендам...

Голос Читача

До Хвальної Редакції
„Свободи":

З приємністю треба привітати спомини п. Ст. Самійленка: „Дні Слави".

Наші Визвольні Змагання, що мають багато сторінок слави української зброї, на жаль, забуваються, і молоде покоління їх майже не знає у деталях. Спомини п. Самійленка могли б заповнити цю прогалину.

Я уважно слідкував за описаними подіями і, дійшовши до бою під Київським Арсеналом, рішуче не погоджуюся з Автором, що слава здобуття цього большевицького гнізда належить лише Гайдамацькому Кошу та трьом автобронєвикам.

Кіш Гайдамаків ішов через Київ, як твердить шановний Автор, „гусаком", і, стрінувши на своєму шляху большевицьку барикаду, без допомоги не міг її перейти. Цей факт свідчить, що Кіш Гайдамаків не був аж такою рішальною бойовою силою", щоб у неповному дні бою, навіть з допомогою трьох автопанцерників, здобути начинений зброєю і амуніцією Арсенал. Шановному Авторові „Днів Слави" треба було пригадати собі, що: 1) Повстання у Київському Арсеналі було розраховане на дальші дії київських большевиків. 2) Далі мурів Арсеналу київським большевикам у тому часі не пощастило просунутись. Не пощастило просунутися тому, що ще до приходу Гайдамаків і трьох автопанцерників, його уже облягали міцним перстенем інші частини, що як мене не зраджує пам'ять — уже тиждень одбивали большевицькі спроби прорватися у місто.

Між тими частинами була Дніпровська сотня Вільного Козацтва, командиром якої був автор цього листа, була частина полк. Алмазова. Гарматний вогонь цієї частини у поважній мірі спричинився до ліквідації згаданого повстання.

Отже „Дні Слави" у цьому дуже важливому етапі нашої визвольної боротьби не належать виключно Гайдамацькому кошу та трьом автоброневикам, як то можна зрозуміти зі спомину п. Ст. Самійленка.

Бій і облога Київського Арсеналу, це цікава сторінка з боїв за наш Київ, а тому належало б її опрацювати більш докладно, не поминаючи і неприємних моментів. До таких неприємних моментів належить невтральність Київської Залоги того часу. На жаль, так було. На заклик до козаків Богданівського полку приєднатися до облоги Арсеналу, вони відповідали лускаючи насіння: „Ми тримаємо „нітралітет" і хочемо побачити, хто переможе". Це є незаперечним фактом. Київський Арсенал облягали українські частини, що складалися зі студіюючої молоді і частинно з свідомого робітництва. Такою була і Дніпровська сотня Вільного Козацтва, що героїчно боронила свого відтинку на Собачій тропі під мурами Київського Арсеналу.

Іван Оліфер.

Я ЧУЮ ПІСНЮ...

Я чую пісню, мов крізь сон
Далекий Черемош гуркоче;
Той шелест листя, шум сосон
Мені вчувається щоночі
І щось тій пісні в унісон
Так ніжно в серці зашепоче...
Я чую пісню — мов крізь сон
Далекий Черемош гуркоче.
То спів засмучених флояр,
То стогін журної трембіти, —
Зашелестять шовкові цвіти
І з серця скотиться тягар.
Туди, де скелі аж до хмар,
Хотів би соколом летіти,
Де спів засмучених флояр,
Де стогін журної трембіти.

Дмитро Загул.

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

(11)

Тут на ст. Дебальцево провели ми Великодні свята (1918 р.) гарно, по-людському. Наш „чудотворець", господар полку Коха, про все постарався, всього було доволі. На станції, в почекальні поставили столи, а на столах паски, яйця, м'ясива та пляшки і так по черзі гостювали, бо хоч почекальня і велика була, але всіх вояків нараз вмістити не могла.

Після Служби Божої командир полку полк. Олександер Шаповал сказав до вояків гарну патріотичну промову. А пізніше господарі просили до себе, то так ми з тиждень і святкували.

Місцеві дівчата пошили для нашої мед-сестри (тої безстрашної) дві гарні суконки і подарували їй. Була така вдячна, небога, бо у неї була одна суконка, але здається пошита з покривала на ліжко.

Їдемо, ціла компанія, до міста Слав'янська подивитися на Солоні Озера. Гарно, тільки шкода, ще захолодно купатися.

Після свят, згідно з наказом згори, один курінь сотника Кіриченка (згинув у бою з большевиками в місті Умані 1920 р. як командир полку) іде ближче кордону, щось зо три станції за Дебальцево (назви не пам'ятаю). Там була давніше дача місцевого генерал-губернатора.

З куренем іде туди і вся кулеметна сотня, бо там для коней ліпше. На станції Дебальцево до сотні призначений хор. [illegible] (Щоб не попасти в руки НКВД мусів змінити прізвище і так живе „перехрещений"). Відважний був дуже, був поранений в бою з большевиками під ст. Уразово. Зарадний, першорядний кулеметчик! Балакав міцно з російська і ніяк не міг позбутися того акценту, а на всі жарти в його бік з цього приводу мало звертав уваги. Не дивлячися на це, мав повагу між вояцтвом (попав у бою в полон до большевиків у місті Умані в 1920 р.).

Охорона кордону і посилена муштра, бо багато добровольців було неознайомлених із зброєю.

Старшини кулеметчики цілий час „зубрять" кулемети з „полтавськими бурсаками", як ми називали учнів-добровольців з полтавської духовної семінарії. У вільний від муштри час не від того, щоб і забавитись. Недалеко було велике село Миколаївка, де було багато інтелігентної молоді, дівчат та хлопців. Робимо вистави, наші „бурсаки" дають концерти.

Тут я отримав перший раз за 7 місяців вістку про моїх батьків: прибув до полку і кулеметної сотні мій односельчанин Чміль Іван. Казав, що майже місяць ганявся за мною, бо взяла охота попрацювати для Батьківщини зі зброєю в руках, а вирішив, що зі мною буде безпечніше.

Добре воював. В бою куля оминула, а дістав її з рук ЧК 1928 року в місті Прилуках на Полтавщині, де в той час був повітовим інспектором освіти.

Цілий день гарячої праці, а вечорами трохи розваги: то наш хор співає, то пор. Міщенко (тепер славний професор-психіятр) розважить грою на своїй бандурі, а то їдемо до сусідніх сіл на вечорниці. І їхав раз на такі вечорниці хор. Ярмолюк, а його кобила злякалася свині, що бродила з поросятами по вулиці та й покосила (бо то, бачите, піхотинець з роду) і при тому затратувала кілька поросят. Що то було за крику, пізніше розказував він, чуть не набили господині! Аж соромно козакові до того признатися. За шкоду заплатив, але скільки ще було того крику і голосіння!

Після того „прикрого" випадку командир куреня сотник Кіріченко заборонив без діла їздити на села.

Тут зголосився до куреня пор. Романовський, якого пізніше вбито в бою з махнівцями під ст. Лозовою в 1919 р.

Добре, бо добре нам там було! Таке „кохання" там усіх „розібрало", що навіть такий парубок, як командир куреня сотник Кіриченко, малощо не спізнився до поїзду, яким ми від'їжджали (увесь курінь, а пізніше і увесь полк) на нове місце призначення. І він найшов собі дівчину, хоч який нездара був до того діла!. При прощанні з нею забув про все на світі.

Ідемо, ціла Запорізька Дивізія, охороняти кордон між Харківщиною і Вороніжчиною, по річці Гайдар.

По дорозі на місце призначення, в селі над річкою Донець, три дні відпочинку.

Чистимо зброю, яка закурилася під час переходу, купаємось у Донці. Літо. Чудова пляжа. Купаємо коні.

Раненько іду на Донець купатись. Дорога іде коло місця, де стоять на тачанках кулемети. Стоїть коло них вартовий.

Я уже коло кулеметів. Розглядаюся за вартовим, а він сидить на дишлі і ніби дрімає. „Підожди, неборако, — думаю, — я тобі втну штуку". Здіймаю з однієї тачанки кулемет і потихоньки везу його до своєї хати і там ховаю під ліжко.

Полагодивши справу в штабі вертаюся і іду просто до місця, де стоять кулемети. Треба тримати дисципліну, і тому заряджаю перевірку кулеметів. Ну, думаю, покажу я тому вартовому, що спав на варті, коли я брав кулемет, як спати на варті!

Клемети усі!

Протираю очі, переглядаю ще раз. Усі!

Ну, що ж! Нікому нічого не кажу, а йду додому. Дивлюся там, де сховав украденого кулемета — його немає. Питаю джури, чи ходив куди, як я виїхав. — Хлопці кликали до кухні, щоб взяв вам хліб на сніданок, — каже.

Ага, думаю. У „злодія" іще спритніші „злодії" украли. І так нічого нікому і не казав.

Увесь полк, як ішов по дорозі, так і став.

У кулеметчиків лоша народилось. Передають один одному. Багато бачили і багато перенесли: живих на той світ виправляли, нас теж кулі не минали, але щоб у полку були народини, та ще і під час переходу, це подія небуденна!

Назвали його „Васильком", бо так звали конюха його матері. Зв'язали, поклали на воза, а мати ішла з-заду. Так і ріс при полку. Спав разом з хлопцями на сіні, цукор та хліб викрадав з мішків у вояків.

Неділя, а ми йдемо. Переходимо через село коло церкви. Я задержуюся і входжу до церкви, хоч „Отче наш..." змовити.

Доганяю полк і за селом бачу, якийсь вершник ганяється за дівчиною, а вона з лементом утікає. Під'їжджаю ближче, дивлюся: козак, Дам'яном звали, хоче побешкетувати з дівчиною.

— Дам'яне, — кажу, — забирайся до сотні! — Мовчки забирається.

На наступному відпочинку я скликаю сотенний суд. Був такий для наглих випадків. Присуд небувалий: дати двадцятьп'ять в місце, звідки ноги виростають!

Веду Дам'яна до садочка, кажу зрізувати молоденькі вишеньки. Нарізав чимало. Тоді сказав йому скидати штани та лягати. Мовчки ліг. Усипали йому 25, щиро працювали, а він і голосу не подав. Встав, та „їй Богу, більше не буду" — сказав.

Славний козарлюга був. Ставний, вродливий, а до бою, як до танцю.

Село Лозова. Харківщина. Тут довший час стоїмо.

Чутки з Києва: зміна влади!

(Д. б.)

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

З ДНЕМ 1-го ЛИПНЯ ПОЧАЛАСЯ ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ. УСІ НА ФРОНТ ТІЄЇ КАМПАНІЇ ЗА ДАЛЬШИЙ ЗРІСТ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗА КРАЩЕ БУДУЧЕ НАШОЇ СПІЛЬНОТИ!

Д. Галичин

НА КУЛЬТУРНІЙ НИВІ

Український Народний Союз у своїй багатобічній діяльності виконує різні завдання для добра своїх членів та взагалі цілої української спільноти. Одною з цих завдань є його культурна ділянка.

В одному із ювілейних закликів, що був проголошений в „Свободі" ще в лютім 1895 року, читаємо, що УНСоюз заложено не тільки на те, щоб він давав членам забезпечення, рятував їх у біді, в чорній годині сліз, але також і на те, щоб він поніс світло правди й науки поміж рідних братів, яких доля розкинула колоніями по всьому американському континенті.

Від часу проголошення цього заклику минуло вже 60 років. Упродовж цих 60 років УНСоюз ніс це світло правди й науки серед українського загалу, виконуючи це своє завдання головно видавництвами в українській і англійській мовах.

У самих початках свого існування УНСоюз видавав книжки, брошури, головно українською мовою, та розкидав їх десятками тисяч серед рядів першої української іміграції, що приїжджала тут на американську землю з кінцем минулого та на початках теперішнього сторіччя, і яка складалась майже виключно з бідних, селянських дітей, часто неграмотних, несвідомих свого „я", та збаламучених всякими агентами тодішньої царської Росії.

Про те, щоб українська правда могла стати вселюдською правдою, щоб промостити шлях цій правді в широкий світ, щоб світ міг пізнати ту правду, яка голосила, що як колись царський так тепер комуністичний деспотизм представлятимуть постійну небезпеку й загрозу для світового миру, УНСоюз взявся за видавництва книжок також і англійською мовою. У такий спосіб, старанням УНСоюзу появились досі такі книжки:

„Українська література" — Кларенса Меннінґа; „Богдан, гетьман України" — юрія Вернадського; „Історія України" — Михайла Грушевського; „Україна, поневолена нація" — Вільяма Генрі Чемберлейна; „Тарас Шевченко, кобзар України" — Кларенса Меннінґа; „Вибрані твори Івана Франка" — д-ра Персивал Конді; „Історія України" — Кларенса Меннінґа; „Україна 20-го сторіччя" — Кларенса Меннінґа і „Україна під совєтами" — того ж самого автора.

Видані УНСоюзом книжки знайшли якнайширший відгомін не тільки в американській пресі, але й у пресі та журналах різних країн, включно з Совєтською Росією, яка, як це можна було сподіватись, накинулась на авторів згаданих книжок найогидливішою лайкою, називаючи їх „аґентами американської розвідки, та слугами американського імперіялізму". Доказом цього широкого відгомону є сотні рецензій в різних часописах та сотні листів, які УНСоюз дістав від найвизначніших діячів різних країн, даючи признання Союзові за згадані видання.

Найкраще признання можна знайти, наприклад, у рецензії „Ню Йорк Таймсу" на книжку „Україна 20-го сторіччя", де рецензент радить Відділові Психологічної Стратегії в Вашинґтоні взяти під увагу пораду автора книжки, проф. Меннінґа про те, що Америка повинна допомогти українському народові визволитись з-під московсько-большевицького ярма та прийняти український нарід до кола вільних народів, бо тоді вона мала б у ньому найвірнішого союзника в боротьбі проти червоної Москви.

Очевидно, що на цих виданнях культурна праця УНСоюзу далеко не закінчується. Ці видання тільки становлять один розділ тієї праці, яка є — можна б сказати — „додатковою" його ділянкою, але яка дає величезні наслідки та приносить неоцінене добро для української визвольної справи. Це треба мати на увазі теж у теперішній кампанії за новими членами, про це повинні пам'ятати ті, що організують, і ті, що їх організують.

У.Н.Союз — завжди перший

Троє тростістів і урядників Української Американської Культурної Фундації при Вейн Університеті в Дітройті. Головний контролер і перший заступник президента Іван В. Іванчук (справа), передає чек на $100, як першу, й найбільшу досі дотацію від Українського Народного Союзу, касирові Фундації, адвокатові Степанові Луцькому (посередині), а приглядається президент Фундації д-р Степан Мамчур, професор Вейн Університету. Д-р С. Мамчур і адвокат С. Луцький, обидва довголітні члени УНС.

Майже два роки тому, коли підписаний звернувся до проф. С. Мамчура, щоб він перевірив можливість започаткувати при Вейн університеті курси українознавства, тоді в славному місті Дітройті велися політичні змагання, на які витрачувано багато дорогого часу й енергії. І коли скликано засідання і з'ясовано представникам центральних організацій справу створення Культурної Фундації, що фінансувала б українознавчі курси на університеті, то на це всі погодилися. По великій бурі наступила погода в дітройтській метрополії, і так постала перша культурна фундація під назвою Українська Американська Культурна Фундація. Дітройт знову дав приклад, бо подібні Фундації повинні постати й в других містах.

Управа університету радо привітала завдання Фундації та поґратулювала українцям за таке культурне діло Українська мова, література й історія є визнані університетом та поставлені на рівні з іншими чужими подібними предметами, що тепер викладаються на університеті. Значить, це є великий культурний здобуток українців в Дітройті.

Вже з початком цього шкільного сезону почнуться вечірні виклади української мови, що їх вестиме професор Вейн Університету, п. Василь Рудий, українець. Тому апелюється до українського студентства, щоб масово записувалися на ці виклади. Рівно ж і ті, що не є студентами, а хотіли б поліпшити своє знання української мови, можуть і повинні, вже з початком вересня зареєструватися на курс.

Першою організацією, що дала матеріяльну допомогу на ведення курсів, є, як звичайно в добрих починах, — Український Народний Союз. Є надія, що й другі наші запомогові організації зроблять те саме. Закликається наші місцеві Відділи УНСоюзу й їх членство, щоб вони щиро підтримали цю започатковану культурну працю.

Управа Фундації зробила своє, а від свідомої української спільноти та її щирої і жертвенної підтримки залежатиме дальший розвиток цього культурного діла.

Іван В. Іванчук

ЧУЖЕ І СВОЄ

Коли член УНСоюзу звертається до відділового секретаря з домагання звороту готівки за грамоту, то можемо догадуватись, що йому потрібно грошей, або що його перемовив аґент асекураційної компанії. Коли ж, одначе, аґент асекураційної компанії пише листа до Головної Канцелярії УНСоюзу з домаганням виплатити даному членові зворот готівки за його грамоту, то це вже не тільки перетягання члена, але й зухвалий спосіб перетягання.

Таке трапилось у Відділі УНСоюзу в Дітройті. Очевидно, треба було перестерегти даного члена, що він платитиме більші вкладки за таке саме забезпечення, якщо покине Союз і вибере полісу в цій асекураційній компанії.

Перехід члена з української запомогової організації до асекураційної компанії це цікаве і неприродне явище. Бо в українській організації член є співласником організації. Він вибирає відділових урядовців, а, як делеґат на конвенції, він вибирає головний уряд і ухвалює, яка має бути праця в організації. В комерційних асекураціях він не має ніяких прав, а тільки платить свої внески. Він не має теж суспільних зв'язків, які дає йому Союзовий Відділ.

Отже, що притягає українців до приватних компаній і організацій, які ніколи не цікавились українською справою? Чи імпонує їм красномовність аґента, чи приманюють їх „низькі" вкладки?

Коли мова про вкладки, то вони майже однакові по всіх асекураційних фірмах, бо базуються на табелях, що загально прийняті державними асекураційними департаментами. Якщо вкладки менші в одній фірмі, то й користі менші. Якщо одна фірма дає більшу дивіденду, то вона бере більші внески. Бо ніяка асекураційна фірма не дає нічого безплатно. Одно певне — комерційні асекурації мусять брати більші внески, як ті, що побирають братські запомогові організації, бо комерційні компанії вдержують високоплатних урядовців.

А вже цікаве порівняння вкладок деяких комерційних компаній, відомих теж українським іміґрантам. Отже, у віці 25 років, за $1000 забезпечення, з вкладками на ціле життя, член платить наступні річні вкладки: Джян Генкок — $20.87. Мючуел Лайф оф Ню Йорк $20.42; Ню Йорк Лайф — $20.80; Пруденшісл — $21.78; Український Народний Союз — $19.96.

Виглядає, що висота вкладки не є тим чинником, що притягає українців до приватних асекураційних компаній. Красномовність аґента грає тут поважну ролю. Але найважнішим чинником, що позбавляє українські організації членів, це таки українська вдача подивляти чуже і обезцінювати своє, „робити на збитки", або прямо, звичайна собі короткозорість.

Г. Герман

ДЕНЬ УНСОЮЗУ В ШИКАҐО

День 30 липня 1955 року був для членів Заряду Дому УНСоюзу неприємний і викликав у них деяке поденервування. Праця щодо влаштування дня УНС закінчена, та погода щось недописує. Одначе ранок 31 липня розвіває страх і сумнів. Погода дописала і день УНС відбудеться. Вже від шостої години ранку видко біля дому УНС рух та біганину. То члени Заряду вантажать харчі, напитки та все потрібне для гостей на Союзовому Дні. Я, маючи інше призначення, іду в напрямку церкви. По дорозі зустрічаю одного з наших старших заслужених громадян. Питаю, куди так прямує, чи бачив, як наші союзовці працюють? — О, так! — відповідає цей громадянин. Він там був, бачив, а навіть допомагав, а тепер іде до церкви помолитися, та й подякувати Богові за те, що дав такий гарний день.

Все йде в найбільшому порядку. Одні виїхали на площу св. о. Николая, щоб там все приготовити, а декілька з нас лишились, щоб обслужити гостей, які автобусами будуть від'їжджати на площу. Виконавши своє завдання, ми вирушаємо на площу. Ще далеко до площі, а вже відчувається рух. Задержуємось перед в'їздовою брамою, на якій повівають американський і український прапори, а посередині великий напис: „20-ий День УНС — Вітайте гості!" Входимо на площу. Рух, гармідер, але серед того всього ви бачите взірцевий порядок. Тут один впорядковує уставлення авт, другі причіплюють відзнаки, а там далі, високо на підвищенню, виставлені всі експонати, призначені до розгривки. Молодь танцює, старші охолоджуються чи то при барі, чи в тіні розлогих дерев, а там пані, — а є їх досить багато, — не можуть дати собі раду з видачею харчів для гостей. За короткий час чуєте знайомий голос головного радного УНСоюзу п. Тараса Шпікули, який відкриває День УНСоюзу. Рівночасно вітає містоголову Головного Уряду УНС п. Михайла Пізнака та гостей з Дітройту, Клівленду, а навіть з Канади. Так, навіть з Канади приїхали гості, щоб побачити знаний всім День УНС в Шикаґо. Громада нетерпеливо очікує, щоб почути слова від людини, яка є співвідповідальна за долю Союзу. Вона хоче побачити людину, яка народилася в Америці, яка не бачила України, але якій батьки вміли вщепити ту любов до їхньої страдальної Батьківщини-України. На естраду виходить адв. Пізнак, під звуки рясних оплесків. Вже сам вигляд нагадує нам, що він є нащадком славного гуцульського роду. Коли ми переглянемо нашу історію, то ім'я гуцула чи у Визвольних Змаганнях 1917-1918 рр., чи в найновіших часах безсмертної УПА, все пов'язане з відвагою, повною посвятою і любов'ю до свого рідного. Там був, є і буде гуцул воїн з крісом в руках. Промову адв. Пізнака можна охопити в такі точки:

1) Праця американців українського походження для добра Америки і поневоленої Батьківщини — України;

2) Роля Українського Нар. Союзу в тій праці;

3) Опіка і виховання молоді, як тих, які мають прийти до праці по нас;

4) Курси Українознавства, як важливий чинник у вихованні нашої молоді, і

5) Толеранція і взаємне зрозуміння між українцями.

По промові адв. Пізнака комісія проголосила, що королевою Дня УНС на 1955-56 рік вибрана панна Богданна Аренд, членкиня УНС і Спілки Української Молоді. Крім самого титулу, одержала королева і гарні подарунки від наших бизнесменів і професіоналістів. І так непомітно серед веселої забави, почав зближатися вечір. Вже добре стемніло надворі, а молодь ще забавлялася при звуках гарної музики. Ще раз Шикаґовська Союзова Громада доказала, що поза дуже малими винятками, вона є спосна разом вірою в Бога, у свій Нарід і прибрану Батьківщину-Америку.

При цьому належить спеціяльне признання всім тим, які так жертвенно працювали, щоб Союзовий День випав якнайкраще.

Іван Михальцевич
пресовий реф.

ПОШТА УНСОЮЗУ

ВІДДІЛОВІ СЕКРЕТАРІ: Впродовж місяця серпня головна канцелярія вислала усім секретарям дві брушури. 1. ФАКТИ ПРО УНСоюз, п'яте видання, написав головний предсідник, Д. Галичин, 2) YOUR BABY AND THE U.N.A., англійською мовою, написав гол. секретар, Г. Герман. Відділи УНСоюзу повинні використати ці брошури в часі кампанії за приєднанням нових членів. Присилайте замовлення до Головної Канцелярії, якщо потрібно більше цих брошур.

КЛЯСИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: — „Р-65", платне по смерті, і „Е-65" платне за життя, з вкладками до 65 років життя, мають свої практичні цілі. Член, що виплатив свою грамоту в клясі „Р-65", перестає платити вкладки якраз тоді, коли перестає заробляти і коли переходить на пенсію Суспільної Забезпеки. Отже, якраз тоді він зменшує свої видатки, бо перестає платити членські вкладки і остає забезпеченим на ціле життя. Член, що платив на грамоту в клясі „Е-65", дістає тоді готівку за свою грамоту і тим побільшує свою невелику пенсію. Тому нема причини легковажити тими клясами, що, мовляв, треба платити вкладки довгі роки на ці кляси, бо вони найдешевші і найпрактичніші кляси для членів, які дивляться в майбутнє.

18-ЛІТНІ ГРАМОТИ. — УНСоюз видає двоякі 18-літні грамоти для дітей. Грамота в клясі 1 з місячною вкладкою по 25 центів дає дитині забезпечення на $500 до 18-го року життя. Така грамота не має грошевих зворотів. Тільки при переході до дорослих членів член молодечого департаменту дістає за цю грамоту по одному долярові за кожний повний рік вплати вкладок на грамоту в клясі 1. Інша 18-літня грамота, — це кляса „Е-18", вивінувальне забезпечення, платне за життя у віці 18 років. В цій клясі можна забезпечити дитину на суму від $500 до $3,000, якщо дитині не більше, як 10 років життя. Така грамота має всі привілеї до вартісних зворотів.

У ВІЦІ ВІД 56 ДО 60 РОКІВ, УНСоюз може видати грамоту на $500, якщо кандидат на члена не має ніякого забезпечення в УНСоюзі. Члени, які вже мають грамоти УНСоюзу, не можуть вибрати додаткове забезпечення у віці від 56 до 60 років. Про додаткове забезпечення треба подумати не пізніше, як в 55-ім році життя, коли член може забезпечитись на $1,500.

Г. Герман

ПЕРЕДУМОВА УСПІХУ

Проголошена з кінцем червня спеціяльна кампанія для здобуття бодай три тисячі нових членів для Українського Народного Союзу впродовж шістьох місяців до кінця цього року, почалася в досить трудному часі, б саме у вакаційному сезоні. Все ж таки, коли брати до уваги саму тільки організацію нових членів, вона — як виказав звіт головного секретаря УНС за перший місяць кампанії, липень, — не є, зглядно могла б бути не безуспішна. Впродовж того першого місяця кампанії зорганізовано 170 дорослих і 142 молодечих членів, отже разом 312 членів, що могло б становити в літній спеці, і в першому місяці кампанії, сяк-так задовольняюче число.

Проте, кажемо „могло б", бо в загальних обставинах, у яких ця кампанія відбувається, це число не задовольняюче і ним навіть на залатання тих організаційних дір, які виникли менше силою обставин, а більше з цілком виразної вини поодиноких Відділів, згл. їх урядовців. Пригляньмось звітовій статистиці.

Отже, в місяці липні УНСоюз втратив насамперед 49 членів, 48 у дорослому і 1 в молодечому департаментах, внаслідок смерти. Божа воля і цій втраті ніхто не може зарадити. Крім того, ще 62 члени в обидвох департаментах відійшли або з виплаченим забезпеченням, або на безплатне продовження забезпечення, отже теж „природна" втрата. Але цілком неприродна, зайва і шкідлива є втрата тих 285 членів (179 в дорослому і 106 в молодечому департаментах), що їх втрачено внаслідок суспенд (235 членів) та внаслідок відходу із зворотом у готівці (50 членів). Втрата тих членів, це саме т адіра, якою втікає наш організаційний труд.

Очевидно, що такий стан і такий розвиток не може і не сміє продовжуватись, якщо ми серйозно думаємо про добро нашої організації і нашої спільноти. Завданням організаційної кампанії є здобувати нових членів не на те, щоб ними „латати діри" нашого організаційного недбальства, але щоб ними збільшувати нашу організацію та скріплювати нашу спільноту. Так і подумані ті оргнізаційні „квоти", що їх призначено кожному Відділові в цій кампанії. Якщо поодиноким Відділам призначено „квоту" 10, 15 чи 25, то це значить, що вони мають на таку кількість членів збільшитись, а не тільки зорганізувати стільки нових членів, щоб опісля полатати або й ні ті „діри", які виникли внаслідок суспенд чи відходу членів із зворотом у готівці. Кожний Відділ зобов'язаний в першу чергу покрити евентуальні втрати в членах і, крім того, повинен зорганізувати та збільшити кількість своїх членів на таку „квоту", яку йому призначено. Інакше бо це вийшла б справді „дірява кампанія" і для Союзу ані для нашої спільноти не було б жадної користи, якщо б ми зорганізували не три, але навіть 30 тисяч нових членів і рівночасно втратили стільки тих, що вже були членами.

З цього теж і ясно виникає наше організаційне завдання в цій кампанії. Воно подвійне: 1) докласти максимальних зусиль та старань, щоб задержати тих членів, що їх вже здобуто, отже намагатись виключити в першу чергу суспенди, а 2) робити такі ж максимальні зусилля для здобування нових членів. Нам треба насамперед ущільнити вже зорганізовані ряди членства, бо тільки тоді ми зможемо збільшувати організацію новими членами.

Це повинно лежати на серці і сумлінні всіх урядовців Відділів та всіх організаторів. Нам треба шукати і здобувати нових членів, але рівночасно нам треба поширювати Союзову свідомість теж і серед зорганізованих членів. Це не вистачить тільки зорганізувати, себто виповнити аплікацію та вписати нового члена. Його треба теж виховати, усвідомити та зв'язати з Союзом тими численними ідейними нитками, які існують, бо тільки це дасть повну користь і самому членові, і організації.

Так треба розуміти теперішню кампанію і так треба її вести, бо це є передумовою успіху. Інакше, багато труду і багато коштів пішло б намарно, із великою шкодою для нас самих, нашої організації і нашої спільноти.

† Д-р Лука Мишуга

АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНА

(7)

Доставу компаніям озброєної сторожі й промислових шпигунів перший зорганізував Ален Пінкертон, що був членом Секретної Служби З'єдинених Держав. Він відкрив бюро в Шикаґо в 1854 р., а вмираючи в 1884 р., залишив пів мільйона долярів двом синам, Вилісмові і Робертові, які продовжували батьківську справу і зробили ім'я Пінкертонів відомим не тільки в Америці, але й у цілім світі.

За рік перед появою „Свободи", себто в 1892 р., у Шикаґо було вже 15 детективних приватних аґенцій, а ще більше було їх у Ню Йорку. Половина цих бюр займалася головно доставою промисловцям шпигунів і страйколомів, удержуючи для цього цілі арсенали зброї й муніції, а крім цього спеціяльно витренувану „ґвардію", що складалася із звичайних бандитів, розбишак і вбивників. Описуючи ватаги Пінкертона, таємний державний аґент Роберт Брус, заявив перед конґресовим комітетом: "They were the scum of the earth. There is not one out of ten that would not commit murder; that you could not hire oim to commit murder or any other crime."

Ось так робітництво, домагаючися кращих умовин праці, зустрілося з опором тих, для яких продуковано багатство.

Це все докладно з'ясоване в книжці Едварда Левінсона "I Break Strikes" у якій він представляє діяльність Перла Л. Берґофа, короля страйколомів.

Яка це була боротьба, видно найкраще зі страйку Братства Залізничих Машиністів, в 1877 р., під час якого в сутичках зі страйколомами в Балтіморі, Рединґу, Шикаґо, Питсбурґу і Комберленді згинуло 77 осіб. Поминаючи тих, що з тої самої причини згинули в 1886 р. в Шикаґо під час страйку робітників "McCormik Reaperworks", як і тих, що згинули того самого року під час вибуху бомби в Геймаркеті, згадаємо ще окремо за "Homestead Strike", бо він припадає на рік перед появою „Свободи" (1892). В тому році вигасла була в Гомстеді, Па., умова між "Carnegie Steel Company" й "Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers". Вибух страйк. Компанія спровадила Пінкертонових „ґонменів" (опришків) і в першій сутичці зі страйкарами вбито 10 осіб, а смертельно поранено втроє більше. Та все ж робітникам удалося ґонменів „взяти в полон", запакувати до товарових вагонів, у яких їх привезли, і вислати додому. Повідомлені про це робітники інших міст зустрічали цих страйколомів на стаціях окликами ганьби і обкидали вагони камінням. З приводу цього страйку в фабриці Карнеґі почали співати пісні про ґонменів Пінкертона і про — „філянтропа"-мільйонера, що позамикав фабрики і доводив робітництво до голодової смерти, щоб таким способм змусити його згодитися прийняти обкроєну заробітну платню. Ось початок такої пісні, який цитуємо із згаданої вище книжки:

'Twas in a Pennsylvania town not very long ago,
Men struck against reduction of their pay,
Their millionaire employer with philanthropic show
Had closed the mills till starved toey would obey...

Того самого року, коли засновано УНСоюз (1894)), вибух "Pullman Strike". Компанія спровадила для зломання страйку 3,600 приватних детективів, головно розбишак такого типу, про яких уже була мова, і настановила їх урядовими особами "deputy marshals of the United States". Бренен, начальник шикаґовської поліції назвав „маршалів" громилами, злодіями і засудженцями.

Та трагедія була ще в тому, що між цими страйколомами було багато невинних людей, між ними й українських несвідомих робітників, яких підступом стягали до фабрик, нічого їм не кажучи, що там вибух страйк. Положення такого нашого страйколома було розпучливе. Він навіть не міг утекти, бо знав, що коли страйкарі його зловлять, то хто знає чи вийде він з життям. Аґенції, вербуючи страйколомів і використовуючи їхнє положення в такий спосіб, не тільки наражали їх на смерть чи каліцтво, але й обдирали їх і з тої мізерної страйколомської заплати, яку їм зобов'язалися платити. Найбільшою жертвою падали при цьому слов'яни, бо були вони темні й неосвідомлені з робітничими питаннями. Крім цього й мови англійської не знали і не могли навіть розвідати, що властиво з ними діється. А коли дізнавалися, то було вже запізно.

У цитованій вже книжці про „короля страйколомів" Берґофа подано, що його фірма, яка в 1907 р. не могла ще зліпити кінці докупи, виплатила в 1925 р. трьом своїм спільникам у формі платень і дивіденд 10 мільйонів долярів. Сам Перл Берґоф одержував від 1914 р. річну платню в сумі $100,000 — більше ніж президеєт З'єдинених Держав, а крім того річні бонуси і дивіденди на суму від $200,000 до $400,000. Відходячи в 1925 р. на „тимчасовий спочинок", Берґоф мав мастку на $4,000,000. Цікаве, що сам Берґоф уважав, що робить дуже добру роботу, бо, мовляв, помагає вдержувати „порядок у краю" і підтримує промисл. Навіть заявив, що за свою роботу мав подяки від найвище поставлених осіб.

Компанії не щадили грошей на зломання робітників, що організаційно добивалися кращих умовин праці. Наприклад, 1910 р. "The Philadelphia Rapid Transit Company" втратила за два місяці страйку $2,374,961, хоч страйкарі домагалися підвишення заплати, яка коштувала б компанію $350,000 річно. Щоб зломити страйк у 1916 р., "The Interborough Rapid Transit Company" в Ню Йорку витратила $2,025,481, а "Brooklyn Rapid Transit Company" в 1920 р. з тої самої причини — $2,483,483, замикаючи це півріччя з дефіцитом на суму $2,237,690. А страйк тривав усього один місяць. Згадуючи про це мимохідь, хочемо ствердити, що робітничі полегші, от хоч би восьмигодинний день праці, який прийнято уперше в 1901 р. при укладанні урядом контрактів, здобувано довгою й завзятою боротьбою, яка спалахнула саме в тому часі, коли до Америки почав напливати масово український робітник, що з природи речі теж був втягнений у цю боротьбу.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗУ

від 1-го січня до 31-го грудня 1954 р.

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ

В день 1-го січня 1954 р. було повнолітніх членів	49,807
Прибула за 12 місяців	3,535
Разом	53,342
Відійшло за 12 місяців	3,821
Остало	49,521
Значить, що за останній рік У. Н. Союз зменшився в повнолідних членах на	286

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

В день 1-го січня 1954 р. було всіх дітей	20,414
Прибуло за 12 місяців	2,528
Разом	22,942
Відійшло за 12 місяців	1,990
Остало	20,952
Молодечий департамент збільшився за останній рік на	538
Оба департаменти разом мають членів	70,473

РУХ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗА 1954 РІК:

З початком січня 1954 р. було повнолітних членів	49,807
У 1954 році: прийнято нових	1,717
прийнято з переступними листами	703
прийнято з інших кляс	170
прийнято насово	945
Разом	53,342
У 1954 році: суспендовано	1,530
відійшли з переступними листами	752
відійшли до інших кляс	153
відійшли зо зворотом у готівці	534
відійшли на безплатне продовження	28
відійшли на виплачене забезпечення	8
відійшли з виплаченим забезпеченням	334
померли	482
Разом	3,821
Віднявши 3,821 від 53,342, дістанемо загальне число повнолітних членів з кінцем грудня 1954 р.	49,521

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ БУЛИ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ В ТАКИХ КЛЯСАХ:

В старому роді забезпечення	202
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками до 70 року життя	690
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками впродовж 20 років	15,820
В забезпеченні платнім за життя з вкладками впродовж 20 років	10,914
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками до 65 років життя	253
В забезпеченні платнім за життя з вкладками до 65 років життя	342
В новім забезпеченні на ціле життя для нових членів	11,351
В новім заббезпеченні на ціле життя для старих членів	9,949
Разом	49,521

РУХ ЧЛЕНІВ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА 1954 РІК

З початком січня 1954 р. було всіх дітей членів	20,414
У 1954 році: прийнято нових	1,709
прийнято з переступними листами	237
прийнято з інших кляс	120
прийнято наново	462
Разом	22,942
У 1954 році: суспендовано	1,054
відійшли з переступними листами	289
відійшли до повнолітних членів	148
відійшли до інших кляс	116
відійшли на безплатне продовження	3
відійшли зо зворотом у готівці	165
відійшли з виплаченим забезпеченням	198
померли	17
Разом	1,990
Віднявши 1,990 від 22,942, дістанемо загальне число дітей членів з кінцем грудня 1954 року	20,952

ДІТИ БУЛИ ЗАБАЗПЕЧЕНІ В ТАКИХ КЛЯСАХ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ:

У клясі 1-ій на $ 500	3,008
У клясі 2-ій на $ 400	677
У клясі 3-ій на $ 100	1,833
У клясі 4P на $ 250	180
У клясі 4P на $ 500	4,110
У клясі 4P на $1000	1,971
У клясі 4P на $2000	1
У клясі 5E на $ 250	297
У клясі 5E на $ 500	5,014
У клясі 5E на $1000	1,867
У клясі 5E на $2000	1
У клясі 6C на $ 500	1,231
У клясі 6C на $1000	747
У клясі 6C на $2000	3
У клясі 6C на $3000	1
У клясі P65 на $ 500	8
У клясі P65 на $1000	2
У клясі E65 на $1000	1
Разом	20,952

Маючи на увазі, що з початком 1954 р. було всіх активних повнолітних членів і дітей 70,221, а знова з кінцем 1954 р. те загальне число виносило 70,473, загальний приріст членів за 1954 рік виносить 252.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО КАСИРА

ЗА ЧАС ВІД 1. СІЧНЯ ДО 31. ГРУДНЯ 1954 Р.

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ:

ПРИХІД:		РОЗХІД:	
Січень	$ 266,794.31	Січень	$ 108,276.52
Лютий	171,772.67	Лютий	86,691.60
Березень	244,132.56	Березень	192,095.70
Квітень	497,709.62	Квітень	439,411.99
Травень	163,533.46	Травень	393,219.70
Червень	317,694.67	Червень	313,876.11
Липень	232,636.60	Липень	244,511.73
Серпень	196,743.60	Серпень	152,129.14
Вересень	707,674.79	Вересень	721,064.26
Жовтень	293,271.67	Жовтень	415,135.99
Листопад	217,528.79	Листопад	216,278.68
Грудень	395,183.62	Грудень	424,779.85
Разом	$3,704,676.36	Разом	$3,707,470.57

ПРИХІД:

На прихід склалися ось такі позиції:

З місячних вкладок від членів	$1,444,797.24	$1,444,797.24
Відсотки від бондів	364,661.95	
Відсотки від морґеджів	28,438.60	
Відсотки від членських позичок	12,364.98	
Відсотки з банків	317.84	
Заробок на бондах	11,269.38	
Чинш від реальностей в Джерзі Сиrі	43,061.50	
З переносу на заплату відсотків від інвестицій на реальностях в Керґонксон, Н. Й., до запомогового фонду	3,000.00	
Надвишка при вимінї канад. валюти	755.43	
Разом від інвестицій		463,869.68
Сирітські части	5,033.51	5,033.51
Приходи друкарні і книгарні	214,047.89	214,047.89
Жертви і вкладки на Захист-Сирот.	1,001.99	
Приходи на реальностях в Керґонксон	72,154.81	73,156.80
Зворот позичок до народного фонду	155.06	
З продажі книжок в англійській мові	11.25	
Разом звороти і з продажі книжок		166.31
Відзнаки і платничі книжечки	20.56	
З переносу резерви за переписаних членів з молод. деп.	2,705.59	
З переносу інших фондів за членів молодечого департаменту	204.54	
З переносу резерви за старших членів при виміні грамот	780.00	
Зворот виплаченої нагороди відділовим секретарям	19,188.91	
Зворот виплаченої нагороди за нових членів з молод. деп.	6,182.39	
Зворот виплаченої нагороди предс. і касирам з молод. деп.	1,352.50	
З переносу федерального податку за помічні сили	8,479.91	
З переносу стейтового податку за помічні сили	369.55	
Уневажнені грошеві і інші звороти	1,250.52	
Уневажнені виплати нагород і дивід.	51.50	
З переносу резерви за суспенд. членів	14,940.72	
Зворот конвенційних коштів з конвенційного до адміністраційного фонду	3,866.11	
Разом інші звороти		59,392.80
Інвестиції:		
Продаж і сплати бондів	1,338,434.86	
Сплати морґеджів	54,261.89	
Сплати членських позичок	40,277.77	
Підвищено вартість інвестицій в бондах	1,956.85	
З переносу на обниження вартости інвестицій в бондах	6,380.76	
З переносу на обниження вартости інвестицій в реальностях	2,900.00	
Разом з інвестицій		1,444,212.13
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р. (в тому прихід „Свободи" $214,047.89)		$3,704,676.36

РОЗХІД:

Виплати з посмертного фонду нових родів обезпечення	$ 638,098.48	
Виплати з посмертного фонду старого роду обезпечення	7,799.41	
Виплати з адміністраційного фонду (в тому є включені розходи „Свободи" $208,846.52)	539,855.72	
Виплати з конвенційного фонду	108,643.48	
Виплати з фонду допомогового	37,195.97	
Виплати з фонду народного	12,974.68	
Виплати з фонду резервового	11.04	
Виплати з фонду сирітського	4,236.26	
Виплати з фонду обезпеки інвестицій і смертности	7,000.00	
Виплати з фонду Захисту-Сиротинця на реальностях в Керґонксон	79,388.69	
Разом		$1,435,203.73
Інвестиції:		
Інвестовано в бондах	2,089.109.97	
Інвестовано в морґеджах	127,500.00	
Позички членам	35,310.18	
Інвестовано в реальностях	20,346.69	
Разом інвестовано		2,272,266.84
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р.		3,707,470.57

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ:

Готівка з кінцем 31. грудня 1953 р. осталася	$ 277,022.05
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р. (в тому $214,047.89)	3,704,676.36
Разом	$3,981,698.41
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р. (в тому $208,846.52)	3,707,470.57
Готівка з кінцем 31. грудня 1954 р. остається	$ 274,227.84

БІЛЯНС:

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$ 274,227.84	Посмертний фонд нових родів забезпечення	$13,892,711.90
Морґеджі	652,617.13	Адміністр. фонд	171,836.26
		Конвенц. фонд	8,312.64
Бонди	12,486,624.73	Запомоговий фонд	225,361.59
		Народний фонд	13,944.37
Позички членам	306,420.10	Посмертний фонд старого роду забезпечення	67,296.85
Реальності	317,328.06	Резервовий фонд	18,648.89
		Сирітський фонд	104,594.63
Друкарня	10,543.79	Фонд обезп. інвестицій і смерти.	37,267.61
		Фонд Захисту-Сиротинця	7,787.51
Разом	$14,047,761.65	Разом	$14,047,761.65

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ.

ПРИХІД:		РОЗХІД:	
Січень	$ 42,423.72	Січень	$ 4,456.56
Лютий	31,799.72	Лютий	7,352.96
Березень	49,399.97	Березень	38,178.30
Квітень	78,682.45	Квітень	93,082.75
Травень	50,108.72	Травень	87,602.79
Червень	37,020.78	Червень	8,530.93
Липень	39,115.80	Липень	64,903.99
Серпень	34,432.72	Серпень	11,819.58
Вересень	89,661.50	Вересень	110,253.54
Жовтень	71,094.04	Жовтень	36,602.78
Листопад	92,742.15	Листопад	83,515.25
Грудень	105,233.79	Грудень	157,461.39
Разом	$721,715.36	Разом	$703,760.82

ПРИХІД:

На прихід склались ось такі позиції:

З місячних вкладок від членів	$383,220.75	$383,220.75
Відсотки від бондів	64,890.85	
Відсотки від морґеджів	2,487.31	
Відсотки від членських позичок	184.33	
Заробок на бондах	4,908.44	
Надвишка при виміні канад. валюти	5.56	
Разом з інвестицій		72,476.49
З переносу федерального податку за помічні сили	2,750.22	
З переносу стейтового податку за помічні сили	106.68	
Разом з переносів		2,856.90
Інвестиції:		
Сплати і продаж бондів	236,328.19	
Сплати морґеджів	23,038.10	
Сплати членських позичок	2,487.63	
Підвищено вартість інвестицій в бондах	348.11	
З переносу на обниження вартотси інвестицій в бондах	959.19	
Разом з інвестицій		263,161.22
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р.		$721,715.36

РОЗХІД:

Виплати з посмертного фонду	$ 65,622.57	
Виплати з адміністраційного фонду	68,856.18	
Разом		$134,478.75
Інвестиції:		
Інвестовано в морґеджах	9,500.00	
Інвестовано в бондах	556,916.74	
Позички членам	2,865.33	
Разом інвестовано		$569,282.07
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р.		$703,760.82

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ:

Готівка з кінцем 31. грудня 1953 р. осталася	$ 39,473.35
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р.	721,715.36
Разом	$761,188.71
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р.	703,760.82
Готівка з кінцем 31. грудня 1954 р. остається	$ 57,427.89

БІЛЯНС:

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$ 57,427.89	Посмертний фонд	$2,305,654.02
Морґеджі	45,491.26	Адміністраційний фонд	56,602.82
Бонди	2,253,774.74		
Позички членам	5,562.95		
Разом	$2,362,256.84	Разом	$2,362,256.84

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА СТАРШИХ ЧЛЕНІВ І МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ

Майно старших членів з кінцем 31. грудня 1954 р.	$14,047,761.65	
Майно Молодечого Департаменту з кінцем 31. грудня 1954 р.	2,362,256.84	
Загальне майно старших членів і молодечого департаменту з кінцем 31. грудня 1954 р.		$16,410,018.49
Активи не втягнені до загального мастку		
Відсотки від морґеджів, відсотки від бондів і відсотки від членських позичок платні в 1955 році (accrued)	$133,735.03	
Залеглі місячні вкладки з відділів не більше як 60 днів платні з кінцем 31. грудня 1954 року	18,058.44	
Рахунки платні друкарні і книгарні за праці, друки, оголошення і т.п.	2,595.60	
Разом не втягнені активи		154,389.07
Разом майно старших членів і молодечого департаменту і не втягнені активи до загального майна		$16,564,407.56
Обниження актив:		
Рахунки платні за праці, друки, оголошення і т.п.	$ 2,595.60	
Друкарня	10,543.79	
Разом не втягнені активи		13,139.39
Загальне майно У.Н.С. з кінцем 31. грудня 1954 р.		$16,551,268.17

ОТСІ ВІДДІЛИ ДОВГУЮТЬ ВКЛАДКИ З КІНЦЕМ 31. ГРУДНЯ 1954 Р.

Відділ:	Сума:	Відділ:	Сума:
12	$ 81.31	382	$ 25.43
50	86.25	385	510.04
61	102.63	402	58.60
68	27.76	412	139.79
73	120.53	415	36.15
82	81.29	418	112.17
92	58.42	419	48.48
110	21.51	423	2,460.00
112	347.37	429	70.37
114	395.29	432	5,007.59
141	148.50	440	7.15
157	15.64	442	123.28
164	421.90	444	281.57
165	133.07	452	166.62
194	1,857.26	458	559.00
203	184.94	459	190.93
251	1,070.11	463	17.31
257	210.69	465	506.65
312	137.01	468	335.27
329	10.83	473	1,734.90
341	955.03	475	112.80
346	11.64	485	73.91
348	593.93	497	291.49
356	429.62	499	67.95
368	58.01	500	6.87
378	24.00	Разом	$20,528.86

Менше вкладки платні згори за членів в 1955 році	2,470,42
Сума місячних вкладок до зарекордування до признаних актив	$18,058.44

В загальній сумі майна У. Н. Союзу є втягнені 225 невиплачених сирітських частей разом з відсотками $104,594.63.

Крім вище наведеного звіту Головна Контрольна Комісія стверджує, що з кінцем 31. грудня 1954 р. остає невиплачених 16 посмертних запомог на суму $9,992.47 і 62 виплатних ендавмент на суму $13,279.71. Їх невиплачено досі з браку відповідних документів потрібних до виплат.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ ОРГАНУ „СВОБОДА".

Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р.	$214,047.89
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1954 р.	208,846.52
Остає надвишка	$ 5,201.37
Готівка з кінцем 31. грудня 1953 року осталася	3,150.88
З кінцем 31. грудня 1954 року остається готівка	$ 8,352.25

Повища готівка є вже включена до адміністраційного фонду і є зачислена в загальному майні У. Н. Союзу.

ВИТЯГ ЗО ЗВІТУ АКТЮАРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

Смертність старших членів в 1954 році була 69.2%, а молодечого департаменту 9.5%. Разом обох департаментів 64.4%.

Оцінка грамот обох департаментів в 1954 р. 127.2%. Інвестиції У. Н. Союзу принесли до посмертних фондів 3.08%.

ЗАГАЛЬНИЙ ПРИРІСТ МАЙНА ЗА 1954 РІК.

Майно старших членів і молодечого департаменту з кінцем 1954 року	$16,410.018.49
Майно старших членів і молодечого департаменту з кінцем 1953 року	15,258,377.64
Приріст майна обох департаментів за 1954 рік	$ 1,151,640.85

Головна Контрольна Комісія У.Н.С. перевела в днях 16—21 травня 1955 основну і докладну контролю діловодства, майна і організаційного життя та отцим стверджує, що діловодство є у взірцевому порядку, майно є добре ульоковане і приносить задовільні відсотки. Організаційне життя виказує нормальний зріст членства та йде здоровим руслом до світлої будучности УНС.

Джерзі Сити, Н. Дж., дня 21. травня 1955.

Володимир Галан, предс.; **Степан Куропась, Іван В. Іванчук, Петро Кучма, В. Коссар.**

НАША БУДУЧНІСТЬ

Наша будучність — це наша молодь. Знаючи це, Український Народний Союз завжди приділював і сьогодні приділює найбільшу увагу справам молоді. На фото: гол. предс. УН-Союзу, п. Д. Галичин, в товаристві крайової командантки Пластунок, пласт. сен. Ольги Кузьмович та крайового команданта Пластунів інж. Тараса Дурбака, переходить перед рядами пластунок і пластунів під час Пластової Зустрічі в таборі в Іст Четгем, Н. Й., в неділю, 31-го липня ц. р.

А. Драган

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В МИНУЛОМУ І СУЧАСНОМУ

(2)

Завданням Народного Українського Союзу було подбати про це, розвідати, в якім місці скільки є українських дітей в шкільному віці і чи самі люди можуть дати утримання учителеві, а якщо ні, тоді треба їм допомогти в тому ділі.

Знаємо, вже наперед, що нашу думку, нашу мисль, наше предложення привітає український нарід по всій Америці, але також сподіваємося того, що буде багато таких, які в своїй дурній голові подумають, що того всього непотрібно.

Нехай буде, що буде, ми сміливо кличемо до народу українського: Народе, повір, повір нашим мислям, нашій души! Богом святим, що на небі, клянемось, що тільки твого добра бажаємо. Встань з гробового сну, пізнай, хто тобі брат і хто тобі рад, маєш очі — подивися, що діється довкруги тебе, як усі тебе за ніщо мають, тільки твою працю, потом і кров'ю политу, цінять, бо вона приносить їм користь. З твого невігластва, з твоєї темноти, з твоєї глупоти багатіють, а ти, мій чоловіче, спускайся глибоко в майни, або, як чорний віл, тягни троки у фабриці та заробляй на чужих: на корти, на жидів, на довги старого краю. Але коли захворієш і в тяжких болях умреш, треба йти жебрати поміж люди, може на того бідного Лазаря, щоб грішне тіло не викинули гайворонам на болотнистій млаці, але щоб по-християнському звичаю в гробі поховали і хрест надії на воскресення мертвих поставили.

В сильній вірі і надії думаємо, що наш голос не буде голосом вопіющого во пустині і що наші дорогі українці піднесуть свій голос в тій справі та нам напишуть.

Якщо б наші краяни цю так важливу і пекучу справу заспали, на нашу патріотичну відозву жадної відповіді не дали, тоді дали б дуже сумне свідоцтво духової слабости й недбальства. Але ми в це не віримо, бо наш нарід піднесе свій могутній голос і з усіх сторін відізвуться українці та скажуть: нам треба Народного Українського Союзу, нам треба пізнатись і про свою біду порадитись, нам треба триматися купи, нам треба спільними силами працювати над поліпшенням нашої долі в далекій чужині, нам треба, щоб марно не пропасти!"

Так і сталося. Пізніша історія виказує, що своє збереження, як окремої національної спільноти, американські українці завдячують у великій мірі Українському Народному Союзові.

Згідно з наявними статистичними даними, загальна кількість українських іміґрантів в Америці в рр. 1893-1895 добігала до 300,000 осіб, при чому велику більшість становили українці з Лемківщини та Закарпаття. Був це переважно темний і несвідомий елемент, що не знав не тільки грамоти, але й своєї назви. Про будь-яку їх організацію початково не могло бути й мови. Все ж таки перший український греко-католицький священик в Америці, о. Іван Волянський, якого вислав до Америки, на прохання самих іміґрантів та після того, як вони зложили потрібні йому на дорогу гроші, львівський митрополит, пізніший кардинал Сильвестер Сембратович, потрапив вже в 1885 р., точно 18-го січня, заснувати в Шенандоа, в Пенсильвенії, перше Братство ім. св. Миколая, яке опісля стало ядром для створення Українського Народного Союзу. В дальших кількох роках заложено ще кілька подібних братств, між ними Братство св. Кирила і Методія в Шамокіні, братство в Олефанті, Мейфілді, всі в Пенсилвенії, де у великій мірі скупчувались перші українські іміґранти.

В 1892-ому році постало т. зв. „Соєдиненіє греко-кафтолических русских братств", до якого приступили й згадувані вже братства та до якого належали й перші українські священики з Галичини, між ними і о. Іван Констанкевич, що став членом Контрольної Комісії Соєдиненія, очолюваного т. зв. угро-руським священиками Іваном Смитом та Ю. Жатковичем. О. І. Констанкевич, як контролер Соєдиненія, ствердив погану господарку в тій організації і виступив з її критикою на конвенції в Скрентоні в 1893 році, за що попало не тільки йому, але й усім „галицьким русинам".

Безпосередньо після тієї конвенції з'їхались в домі о. Григорія Грушки, пароха Джерзі Сити й тоді вже редактора та видавця заснованої ним „Свободи", перше число якої появилося з датою 15-го вересня того ж 1893-го року, три інші священики: о. Іван Констанкевич, о. Т. Тбушкевич та о. Амврозій Полянський і спільно вирішили заснувати окремий український, тоді ще „руський" Народний Союз. Негайно після того й появилася зацитована стаття в „Свободі" про потребу народної організації.

Проєкт статуту задуманої організації доручено приготовити о. А. Полянському з Питсбурґу, що він і зробив, пересилаючи трьом іншим „змовникам" його копію. При цьому інтересно, що оо. Обушкевич і Полянський домагались, щоб в назві було „русский" з подвійним „с", бажаючи цим „притягнути" до нової організації теж „твердих". Проте, о. Грушка, друкуючи статут, одне „с" викинув.

По тій першій підготові рішено скликати перші основуючі збори нового Союзу, і на це вибрано „День Батька своєї країни" — Джорджа Вашинґтона, що припадає на 22-го січня. На той сам день скликало свої збори Братство св. Кирила і Методія в Шамокіні, Па., яке тим часом виступило із Соєдиненія, за що опісля мало багато клопотів по судах. Збори скликано до міста Шамокін в Пенсилвенії, яке тоді, під проводом о. Констанкевича та д-ра Сіменовича, входило за найсвідомішу українську громаду.

Збори відбулися згідно з пляном і про них надруковано в „Свободі" з 1-го березня 1894 року хвилююче звідомлення п. з. „СОВЕРШИШАСЯ". В повідомленні, яке попереджено цитатою Шевченка: „І, о диво, — трупи встали, і очі розкрили! І брат з братом обнялися і проговорили — слово тихої любови!", написано:

„Дня 22-го лютого 1894 р., того самого дня, в якому вся Америка обходить річницю уродин славного Вашинґтона, неустрашимого борця за волю і права людства, о дев'ятій годині ранку зійшлися українські (в ориґіналі: руські) священики, делеґати українських братств і патріоти-українці з усіх сторін до української церкви в Шамокіні, Па., бгалати Господа Бога, щоб допоміг щасливо почати таке важливе діло, заснування Українського Народного Союзу.

Торжественну літурґію, призиваючи помочі Святого Духа, відправив о. Теофан Обушкевич, український священик з Олифанту, під час якої чудесно співав шамокінський хор під проводом доктора Сіменовича, невтомного трудівника для добра американської України. Не одному сльоза радости покотилась з очей на звук співу, що прошибав душу. Хто б міг сподіватися пару років тому, що українець, який втік з обіймів біди і нужди, з невільничого гніту, — розвине так скоро віками придавлену силу українського духа! Хто б погадав, що під полатаною сірячиною або гунькою криється благородна душа, спосібна до всього доброго, гарного і корисного, якщо вона звільниться з кайданів гніту і рабства!

І, о диво, трупи встали
І очі розкрили!

І на вільній землі українська пісня лунає на славу во вишніх Богу! В гарно прибраній українській залі, по відспіванні всіми присутніми „Царю небесний", о. Полянський з Питсбурґу забрав слово і в красноріччивій своїй промові вияснив цілі Українського Народного Союзу і те добро, яке український нарід в Америці буде мати з нього.

В ОСТАННІЙ ПОВЕНІ У СХІДНІХ СТЕЙТАХ БАГАТО УКРАЇНЦІВ УТРАТИЛИ ДАХ НАД ГОЛОВОЮ І ВЕСЬ СВІЙ ДОРОБОК! ДОПОМОЖІТЬ ЇМ СТАТИ НА НОГИ ЗНОВУ! ДОПОМОЖІТЬ БРАТОВІ! СКЛАДАЙТЕ ПОЖЕРТВИ НА ДОПОМОГУ ПОВОДЯНАМ-УКРАЇНЦЯМ!

Пожертви висилати на адресу: "SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Сотник Степан Мацькевич,
бувший командант 2-го гарматного полку У. Г. А.

У ПОХОДІ НА КИЇВ

(Друга бригада УГА і здобуття Києва 31 серпня 1919 р.).

(1)

17 липня 1919 р. УГА переходить річку Збруч. Наша друга бригада розташовується в районі містечка Вільхівець і Старої Гути. Мій полк стає на відпочинок в селі Стара Гута. Село в садах, в яких розміщені тисячі вуликів. Населення спочатку ставиться до нас байдуже, а навіть дещо ворожо, але вже по коротенькім часі живемо з селянами в дуже добрих відносинах. Час відпочинку використовуємо для реорганізації частин та підготовляємось до походу на Київ.

7 серпня 1919 р. армії УГА та УНР починають похід проти большевиків з метою звільнити Правобережну Україну з-під червоного ярма та здобути Київ і Одесу. Наша друга бригада УГА вимаршеровує з району Вільхівець і Старої Гути в напрямі Жмеринки, важливої вузлової залізничої станції. Із Жмеринки вона машерує на Вінницю все ще як резервова частина. 10 серпня 1919 р. розташовуємося в районі міста Вінниця. — У Вінниці в перше бачу дім кривавожерної большевицької „чрезвичайки", в якому вона виконувала екзекуції над безборонними українцями. Над входом до дому був уміщений великий червоний напис „смерть буржуям!"

Увійшовши до середини, бачу стіни оббризкані свіжою кров'ю і мозками, а на підлогах лежать численні трупи з порозбиваними головами . Ці екзекуції мала там виконувати, згідно з оповіданнями сусідів, якась старша жінка неукраїнка. Вона сокирою розрубувала голови зв'язаним жертвам. Дивлюся на ту звірськість червоних і серце мені розривається з жалю, що так намарне ллється українська кров. Виходжу з того дому смерти, а цей несамовитий вид ще стоїть мені перед очима, і я його ще сьогодні бачу.

Друга бригада належить до Третього корпусу УГА. Третій корпус по здобутті Вінниці йде походом на Київ по залізничому шляху Вінниця, Козятин, Хвастів і Київ. 11 серпня 1919 р. наша бригада на приказ команди Третього корпусу, як його осередня бригада, залишає Вінницю і маршує таки просто по залізничому шляху. Настрій в бригаді гарний, піднесений. Машеруємо в напрямі до станції Калинівка. Після полудня доходимо до села Смальники і тут маємо перший бій із большевиками. На північ від Смальник проходить високоположений залізничий тор, що йде із Хмельника на Гумань. На цьому шляху лежить окопаний большевицький курінь піхоти. Між селом Смальники і залізничим тором — рівнина. Направо і наліво від Смальник ліс. Якщо б наша піхота наступала просто на той, большевиками обсаджений тор, то мусіла б безумовно мати поважні втрати в людях, бо він панував над тереном. Тому команда бригади приготовляє такий плян бою, який мав би успіх, але без втрати. — Команда розміщує непомітно для ворога в лісі направо і ліво від Смальник частини своєї кавалерії, яка має вдарити на ворога тоді, як він збіжить із високого тору і буде здоганяти нашу піхоту. До наступу на цей високий тор бригада висилає одну рідку розстрільну піхоти і дає їй наказ тікати в паніці до Смальник, якщо на неї впаде перший ворожий стріл. Десь коло 5-тої години вечером наша рідка розстрільна підходить під тор, большевицька піхота дає перші стріли, наша розстрільна панічно тікає. Нахабний ворог, бачачи втечу нашої розстрільної, збігає з тору навздогін за нашою піхотою. В тім моменті вискакує зправа і ліва із лісу наша кавалерія, і, захопивши ворожий курінь на чистому полі, витинає його впень. Це був перший успішний бій бригади УГА з большевиками, які не хотіли піддаватися і боролись до останку.

Після цього бою для нашої бригади був відкритий шлях на залізничу станцію Калинівка. Ми її зайняли 12 серпня 1919 р. Звідтіля рушаємо в дальший похід. Наша ціль — зайняти залізнодорожну вузлову станцію Козятин. Проходимо селами, в яких населення ставиться до нас погано. Чуємо, що селяни мають багато похованої зброї, яка може бути ужита проти нас. Даю наказ батеріям полку роззброювати села, якими проходять, щоб забезпечувати запілля бригади.

15 серпня 1919 р. бригада зближається до залізничої станції Голендри. Наша розвідка звітує, що в Голендрах скупчені великі ворожі сили та що навіть сам Троцький (комісар війни) приїхав туди, щоб задержати наш похід. Команда бригади рішається не ждати ранку, а негайно наступати. Дуже темна ніч, буря, і дощ ллється як з цебра. Серед тієї зливи одна сотня кавалерії і один курінь піхоти підсуваються під Голендри з кількох боків. Десь коло півночі заговорили наші скоростріли. Ворог, хоч числом перевищав нас, заскочений нагальним наступом і здезорганізований на кілька хвилин ставить спротив, а пізніше попадає в паніку і серед темряви втікає. Займаємо Голендри. Дорога на Козятин відкрита.

Ранком 16 серпня бригада рушає в похід на Козятин. Ворожі бронепоїзди патролюють перед Козятином. Маємо промаршувати коло 18 км. Іду на коні з першою частиною і бачу терен перед нами, думаю про ситуацію і доходжу до висновку, що нам треба чим скоріше заступати ворога в Козятині. Піхота не може приспішити маршу, бо це понад її сили, тому рішаюсь випередити піхоту і йти до бою лише з гарматним полком. Про це повідомляю команду бригади і, залишаючи піхоту, іду з полком вперед. Гармата від гармати іде у віддалі приблизно 100 м. одна від одної. Ворожі бронепоїзди дають кілька гарматних стрілів в нашу сторону, але не спричиняють нам втрати. Коло 5-тої години пополудні мій полк в'їхав до села Соколики, що лежить в долині і віддалене від Козятина 4 км. Даю наказ батеріям заїжджати в бойові позиції на північних окраїнах села.

Зі Спорту

ПЕРЕМОГА „СОЮЗІВКИ"

Відбиванкарі здобувають чашу від росіян

Неділя, 7 серпня. — В просторій їдальні гостинниці „Союзівки" стіл наших відбиванкарів — переможців, звернув на себе увагу всіх гостей. Влискають лямпочки фотографа — завжди ввічливого п. Данила, який увіковічнює на платівці церемонію передачі здобутої чаші п. Галичинові в товаристві п. Пізнака. Після цього спортовці засідають до окремого стола, що його навіть при цьому натовці гостей зорганізував п. Квас. Це після дводенного турніру в сусідньому російському таборі команда відбиванки гостей „Союзівки" привезла додому трофей — чашу з вирізьбленим двоголовим російським орлом. За нашими змагунами три перемоги над російськими клюбами та одна над симпатичними білорусами „Ньоману", команди, що добула в цьому ж турнірі друге місце. Старі союзовці пригадують собі і оповідають про часи вершин діяльности молоді в організаційних рямцях УНСоюзу, що був тоді для них одиноким центром українського життя. Ще молодий, тут народжений, ентузіяст спорту згадує розгривки ліґи софтболу УНСоюзу, змагання кошівки і, врешті, союзової бовлінґ ліґи, яка ще й досі активна. І ми, нові союзовці, піддержуємо розмову про дальші зацікавлення УНСоюзу молоддю, про окремі сторінки, віддані безінтересовно в „Свободі" для молоді, та нашу спортову сторінку. Шікаґовець поділяється з нами враженнями із змагань за футбольне першенство Шикаґа і чашу УНСоюзу, і врешті великі змагання „Левів" і УСК-у в Ню Йорку зі святочним врученням чаші УНСоюзу українському першунові футболу ЗДА. Заговорив хтось і про великі можливості росту окремих Відділів Союзу для спортової молоді, бо УНСоюз за весь час своєї історії завжди піддержував здорові почини нашої молоді. Коли б тільки молодь завжди розуміла простягнену їй руку допомоги УНСоюзу, та вміла належно оцінити його, як нашу заокеанську твердиню.

За перекусками, напитками і розмовою скоро минає час. Кінчається і це приємне святкування нашої заслуженої перемоги над „старшим братом".

— Заграємо ще добру партію по вечері, — кидає хтось із молодших фанатиків відбиванки і ми встаємо від столів.

Спортове життя на „Союзівці" в часі сезону ніколи не пригасає. „Товчуть" тут відбиванку від ранку до темряви, є і завзяті партії тенісу, та врешті і пінґ-понґ має своїх прихильників. У відбиванці належать вже до традиції різні змагання між групами гостей, як, наприклад, стейт Ню Джерзі проти Пенсилвенії, чи „амерікен ол стар" проти „олд кантрі", де, після перемоги останніх, „ол амерікен", що не грали відбиванки від часів їх науки в гайскул, офіційно спростовують, що вони не „професіонел." Приблизно раз в тижні грають гості проти „кухні".

Змагання „Союзівки" з російською молоддю сусіднього табору мають вже свою дворічну історію. Досі рахунок виграних дає перевагу „Союзівці". Все таки, коли стрункий, русявий Олексей з'являється одного дня із запрошенням „Союзівки" до них, до російського табору, на великий турнір з участю росіян, балтійців, німців та білорусів, ми, кандидати на одинокого представника українців, таки вагаємося. Виклик треба прийняти, але радимо пробувати попросити сильного репрезентанта нашої відбиванки на Сході ЗДА, УСК Ню Йорк, і Олексей висилає письмо до УСК-у.

Призначення показалось сильнішим від тих добрих намірів, і, коли в суботу ранком, в день турніру, не приїжджає ще одно сподіване авто з усківцями з Ню Йорку, „Союзівці" припадає обов'язок заступити українців в цьому турнірі. З українським „якось то буде" вирушає „Союзівка" автами на бій. Її склад, інж. Андрій Пащук, Ігор Сохан, Михайло Мочула, Богдан Сірий, Зенон Крамарчук і Ярослав Сосяк, це прізвища відомих спортовців, але чи вистачить цього до сильного противника, коли наші не зіграні зі собою?

Гру українців на грищі російського табору всі з признанням назвали концертом, а вже зустріччю з доброю командою „Ньомана" (друге місце) присутні любувалися. Господарі проковтнули по-лицарськи їх розгром двома „молодшими братами". Вручення чаші українській команді „Союзівки" супроводила промова, цікава і знаменна одним моментом.

— І навіть цей знак імперії, двоголовий орел, не вирятував володарів Росії від упадку, коли вони пішли мильною дорогою і похибками довели до занепаду так, як це було і з другими великими імперіями — говорив поважний віком російський промовець. Це признання тяжке для звеличника російської імперії, але загадкове. Котрі похибки її володарів мав на думці промовець? Невже ж він погоджується з нами у вичисленні похибок володарів з під гербу двоголового орла? Коли так, і коли ця його оцінка перестане бути серед росіян „голосом вопіющого в пустині", то може й справді колись у вільній Східній Европі українці могли б зажити з ними дружньо. Але не під знаменом одної імперії, а як незалежні від себе добрі сусіди.

А покищо спортовцям „Союзівки" таки належиться признання за вдалий „урок старшому братові".

В. С.

Гол. предс. УНСоюзу п. Д. Галичин перебирає здобутий дружиною гостей „Союзівки" спортовий трофей: чашу з царським, двоголовим орлом.

НА ДОПОМОГУ ПОВОДЯНАМ УКРАЇНЦЯМ

СПИСОК Ч. 1.

У відповідь на заклик Екзекутивного Комітету УНС у справі пожертв на запомогу поводянам-українцям, перші відгукнулись працівники Головної Канцелярії УНС та В-ва „Свобода".

Пожертви склали:

Головна Каса УНС	$1,000	М. Дідурик	1
Д. Галичин	10	С. Шумейко	1
Р. Слободян	10	Д. Мудра	1
Гр. Герман	10	І. Лапичак	1
М. Пізнак	10	І. Козак	1
А. Драґан	10	М. Лисогір	1
Софрон Федів	5	О. Волощук	1
М. Міляновнч	5	В. Кушнір	1
Є. Парницький	5	М. Твердовський	1
Л. Луців	3	П. Постолюк	1
В. Давиденко	3	А. Лапичак	1
Б. Кравців	3	В. Твердовський	1
Т. Гіль	2	Дж. Гіббонс	1
Дм. Кравець	2	Л. Лапичак	1
І. Кишш	2	М. Стецюк	1
А. Домарацький	2	В. Назаревич	1
Е. Ґашинський	2	М. Сташинська	1
М. Думанська	2		
Я. Левицька	2		
І. Кедрин-Рудницький	1	Разом	$1,106

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Поминки, що їх варта згадати.

Дня 3 квітня 1955 р. Володимир і Бронислава Мотяк справили поминки по своїх матерях, купуючи на їх пам'ятку гарну монстранцію і дві позолочені вази на квіти до престола, для церкви Св. Юра при 7-ій вулиці. На поминки запросили ближчу і дальшу родину і знайомих. Посвячення відбулося того ж дня по великій Службі Божій. Після посвячення усі поїхали на цвинтар, де відбулися панахиди, відправлені одним з оо. Василіян і потому з цвинтаря всі приїхали до залі тов. Дністер, де була перекуска й опісля обід, доставлений паном Гладуном. Всіх присутніх було на залі 69 осіб. Під час обіду пп. Микола Єнчук і Волощук піддали думку присутнім, щоб, відзначуючи пам'ятку за померлих, не забувати живучих і зложити жертви на добродійну ціль. Сказав пару теплих слів від себе ще і пан Гладун і присутні радо згодились. Збіркою зайнялись п. Ґранюр і п. А. Макарчук, і вона дала $70.25, що їх розділено на дві частині: $30 на нову школу при церкві св. Юра — доручила пані Ґранюк шкільному комітетові, а $40.25 Дмитро Костишин вислав до Українського Конґресового Комітету. Тут годиться згадати, що Юлія Яніцька померла 30 серпня 1948, полишаючи мужа Петра калікою (упав з 6-го поверху і стратив обі ноги та зломив спину). Небіжка з жури дістала серцеву недугу і померла, залишаючи теж дітей Йосифа і Брониславу — замужні, а Евгенію незамужню, як також 6 внуків, також сестру Анастазію і шваґра Мушимонька в Канаді і шваґра Джорджа Порурияків в Балтиморі Меріленд. Анна Мотяк померла 11 травня 1954 р., залишила мужа Дмитра, сина Володимира та невістку Брониславу, дочку Євгенію і 5 внуків та сестру Настю і шваґра Словиш. Сестра Настя, сама нездорова, але приїхала літаком з Акрон, Огайо до Ню Йорку, і просиділа 3 тижні при хорій сестрі до самої смерти.

Володимир і Бронислава Мотяк складають сердечну подяку всім тим, що прибули на поминки і зложили жертви на пам'ятку їх матерей, та дали на Служби Божі за упокій їх душ. Також дякують пану Гладунові за доставлення смачної перекуски і обід.

Вічна пам'ять померлим, а живим на здоров'я і щире Спасибі.

Д. К.

З голосів української преси

НОСИЛКИ ДО СССР

На тему пересилання пакунків з харчами й одягами своїм рідним до СССР знаходимо завваги у двох канадійських часописах. Один із них звертає увагу на небезпеку політичного характеру, на совєтський підступ, щоб зареєструвати всіх тих, що взагалі мають когось за кордоном, і потім переслідувати їх, — другий же говорить про труднощі з оплатою.

У ширшій площині ставить цю справу **„Новий Шлях"**, Вінніпеґ, ч. 68 з 26 серпня ц. р. У статті „Почалась коекзистенція" автор, М. С., звертає увагу на низку конкретних фактів: подорож совєтських „хліборобів" по ЗДА й Канаді, раптове зацікавлення совєтського амбасадора в Канаді духоборами в Канаді (мовляв: у СССР є також коло 13,000 духоборів: може б одні з одними нав'язали зв'язок, а то й може б канадійці переїхали до Совєтів!), на перекидування через кордон з Югославії до Австрії мадярських комуністів, які втекли були з Мадярщини через свої партійні „ухили". Врешті автор вказує на цікавий приклад такої „коекзистенції", як її розуміє Мадярщина:

„...Ще кращі вияви коекзистенції започаткувала Мадярщина. Вона допустила була на деякий час сильніший листовий зв'язок мадярів із людьми у вільному світі. Коли вже таємна поліція перевірила, хто кого має за границями Мадярщини і хто з ким держить зв'язок, справа прибрала інший оборот. Поробленo списки всіх тих, що писали за границю чи одержували листи з-за границі і тепер їх виселюють із місцевостей, де вони жили, та зосереджують у таборах коло румунської границі. Правдоподібно, коли табори вже будуть повні, їх будуть вивозити транспортами як переселенців на вільні землі в Сибіру.

Для українців така справа не нова, бо українці щось подібного вже переживали в 1930-их р. р. Тоді також була вільна переписка, потім тих, що переписувалися, вивозили в окремі місця, а відтак транспортами переселювали на Соловки, чи на Далекий Схід, зокрема над річку Колиму..."

Знову ж **„Українські Вісті"**, Едмонтон, ч. 33 з 22 серпня ц. р., у статті „Пакунки до СССР" покликається на розпорядок канадійської пошти, що від 1 серпня ц. р. можна висилати до СССР пакунки поштою, звичайною оплатою, подібно, як до всіх інших країн світу. Раніше, мовляв, можна було посилати такі пакунки тільки спеціяльними аґенціями, які стягали дуже високу оплату, іноколи більшу, як вартість самого пакунку. Зате вони ґарантували, що пакунок дійде до рук адресата. Тепер же таких оплат тут не буде — зате там, в СССР, отримуючий мусить викупити пакунок такою високою митною оплатою, що він не всилі зробити це:

....І ось здавалося, що коли вже буде можна користуватись найприроднішим способом висилки пакунків до СССР, а саме поштою, то таких високих оплат не буде. І правда, канадійська пошта таких оплат не бере, бо за пакунок, залежно від його ваги, треба тут заплатити всього від $1.15 до $5.00. Отже $5.00 — це найвища оплата на пошті в Канаді за пакунок ваги повних 20 фунтів. Але зате всі

(Закінчення на 6 стор.)

ЦІННЕ ПЕРЕВИДАННЯ

На днях видавець п. М. Борецький розіслав на адреси деяких українських громадян щойно перевиданий „Словник чужомовних слів", що вперше був виданий видавництвом „Українська Радянська Енциклопедія" — Київ — Харків 1932 р.

Опрацювали та постраждали від Москви за цей словник: І. Бойків, О. Ізюмів, Г. Калишевський та М. Трохименко.

Видавець п. М. Борецький видав у минулому році фотоальбом „Любіть Україну", що був високо оцінений рецензентами та щиро прийнятий українською імміграційною спільнотою. Видання згаданого словника належиться знова оцінити як великий вклад в скарбницю української культури у вільному світі, в час не дуже то сприятливий для українського видавця.

Словник виданий на добрім папері і в дуже елегантній оправі. Зовсім слушно твердить у вступному слові п. М. Борецький, що вже давно відчувалося потребу такого словника, бо хоч досі появилося декілька чужомовних словників, то однак всі вони не заспокоювали потреби. А цей є найбільший і посідає понад 25 тисяч чужих слів, уживаних в різних ділянках української мови. Кожен мусить згодитися також із твердженням у вступі, що словник, як на обставини, в яких він складався і друкувався, є справді дуже сумлінно опрацьований.

Переглядаючи словник, мається враження, що наявні виправлення ,зроблено видавцем не раз трохи поквапно, і що звернено більшу увагу на слова з ділянки релігії і філософічного та політичного світогляду. А як знаємо, що большевики змагають підтягнути під „лінію" Москви не тільки слова з цих ділянок.

Таким робом у словнику крім незначних москалізмів в українській мові залишились ще пояснення чужих слів, підтягнені під „лінію" на такі слова як: абсентизм, журфікс, дуенья, експресіонізм, інтерпелянт, майорит та інші. Чи не кориснішим було б спізнитись з таким вартісним перевиданням на пів року, чи рік пізніше, хоч би це навіть мало коштувати більше і труду і гроша, але зате затерти всі сліди москалізмів та „ліній".

Для нас, що знаємо Москву та Совєтський Союз з його неперевершеною в світі забріханістю, такі пояснення до наведених слів не шкодять, але якщо захочуть колись покористуватись тим словником наші діти, то таки натраплять на трудноці і в зрозумінні самого пояснення таких слів, і в зрозумінні деяких слів в рідній мові, таких як: владущої замість панівної, верьовка замісць шнурок, страхування замість обезпечування і т. п.

Сумлінно працювали над зложенням словника наші вчені під загрозою кари, яка і так їх не оминула. І якщо вони не мали свободи опрацювати словника в цілості згідно з наукою і їх знанням, то їхні послідовники знайшли ту свободу на чужині і могли це вповні зробити. А шкода, що цього не зроблено відразу при першому перевиданні.

Та крім всіх тих незначних недоліків цей словник є найкращий з-поміж усіх досі виданих і варто, щоб він знайшовся в бібліотеці кожного українця.

К. Крупський.

Вирізнення учня українця

Українські діти нових імігрантів не лише зуміли в короткім часі побороти всі труднощі зв'язані з англійською мовою навчання та пристосуватися до нової системи виховання, але

Роман Рондяк

також вспіли своїми здібностями та пільністю вибитися понад пересічний рівень в початкових, середніх та високих школах.

Їх здецидована українська національна свідомість приносить хвалу українській нації, і потіху батькам.

З частих нотаток в українській пресі про успіхи нашої молоді, можемо ствердити, що українська молодь на терені шкіл гідно репрезентує український нарід та в лекціях „Скажи дещо про країну твоїх батьків" живо та вірно інформує своїх співучнів про Україну.

Всі вирізнення повинні реєструватися українською пресою, не для самохвальби даних осіб, лише для підчеркнення нашого вкладу в американську культуру, що зміцнює нашу позицію у американськім середовищі.

До теперішньої мережі успіхів нашої молоді додаємо успіх та вирізнення Романа Рондяка сина інж. Романа і Францески Рондяк, в Ню Гейвен, стейт Коннектикат.

Роман Рондяк прибув до Америки зі своїми батьками в 1949 році і з того часу є членом У. Н. С. Відділ 414, Ню Гейвен, Коннектикат.

Тепер є видатним учнем Дж. Гілгаус Гай Скул, середньої школи знаної на цілу Америку та знаменитим футболістом (дружина тієї школи виїжджає дуже часто поза Ню Гейвен на спортові футбольні розгри).

Роман Рондяк є відомий у пластових колах, як морський пластун та учасник водних рейдів.

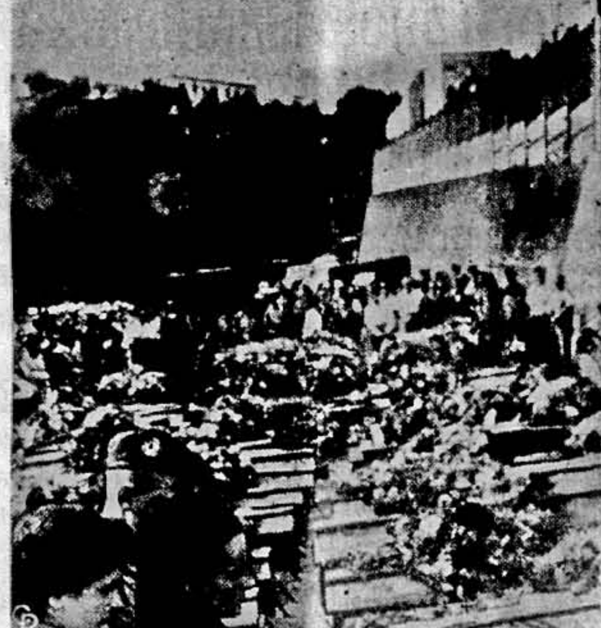
В цім році Дж. Гілгаус Гай Скул вибрала Романа Рондяка, як свого репрезентанта на однотижневий з'їзд 26 червня — 2 липня ц. р. "Натмег Бойс Стейт Юніверсіті оф Коннектикат, в Сторрс, спонсорований Америкен Ліджен Департмент оф Коннектикат. Романа Рондяка делеґовано з такою рекомендацією...

"You are especially selected as an outstanding leader in your school and we hope that you will receive some practical foundation towards being a true freeman and citizen of Connecticut.

The succes of Boy's State lies with you and the part you take."

В. Н.

МАСОВІ ПОХОРОНИ В АЛЬЖИРІЇ

Під час останніх заворушень в Альжирії згинуло понад 2000 осіб. На фото масові похорони вбитих під час демонстрацій альжирських націоналістів у місті Константін.

Франція призначила нового делеґата до Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — До Ню Йорку прибув літаком новий репрезентант Франції в Генеральній Ассамблеї і Раді Безпеки Об'єднаних Націй, Ерв Альфан. Він прийшов на місце Анрі Гоппно, який став генеральним комісаром Франції в Індокитаї. У приготованій заздалеґідь заяві, новий постійний представник Франції з ОН торкнувся теперішньої атомової доби, вказавши на переворот, що атомове відкриття робить в цілому міжнародному житті, викликуючи з одного боку страх в усіх народів перед атомовою війною, з другого боку відкриваючи перед людкістю величезні можливості нового розвитку й добробуту. Альфан славив Об'єднані Нації як ту установу, яка плекає духа взаємної толеранції, а що в останніх місяцях, мовляв, „покращала міжнародна атмосфера", то може й найближча Генеральна Ассамблея матиме успіх у вирішуванні скомплікованих справ.

Гувер домагається поширення мережі молодечих клюбів

Сан Франсіско, Каліфорнія. — Бувший президент Герберт Гувер, промовляючи на закладинах Хлоп'ячого Клюбу, сказав, що такі клюби потрібні, щоб „3,000,000 хлопців, які тепер вештаються по міських хідниках", не попадали до організацій ґанґстерів. Гувер твердив, що 300 більших міст ЗДА напевно погодяться з його думкою. Хлоп'ячі клюби — це установи, що з успіхом можуть поборювати злочинність серед молоді, яка не охоплена жадною організацією і самочинно організується в гурти молодих злочинців, де виладовує свою енергію. Впродовж 20-ох років Гувер був головою організації Хлоп'ячих клюбів Америки. За цей час ці клюби коштували громадянству до 120,000,000 долярів. Хлоп'ячі клюби — це приватні інституції, утримувані з пожертв громадян, і уряд до їх праці не вмішується. Громадянство, — заявив Гувер, — мусить зайнятися бездільною молоддю і дати їй можливість, щоб вона під контролею старших людей могла виладовувати свою енергію для добра громади.

З голосів української преси

(Закінчення з 5 стор.)

пакунки, висилані поштою (в противенстві до пакунків, висиланих через згадані вже бюра), підлягають на місці достави митній оплаті. А та оплата при відборі пакунка з совєтської пошти, як це знаємо з численних листів з Рідного Краю, що їх доставили нам наші читачі, вагається від 500 до 1000 і більше карбованців. Це така величезна сума для колгоспника, робітника чи т. зв. трудового інтеліґента, що її вони ніяк не всилі оплатити. Тому в усіх листах з Рідного Краю, що їх ми мали нагоду читати в останніх тижнях, було, попри гаряче бажання одержати пакунок з Канади, також не менш гаряче друге бажання такого змісту: „Але оплатіть там всі кошти пересилки враз із митом, бо інакше ми пакунка не зможемо викупити. На це треба би нам тут позбутися єдиної нашої кормительки — корови. Якщо не можете там оплатити мита так, щоб ми тут одержали Ваш пакунок без ніякої доплати, то пакунка, хоч який він нам потрібний, не висилайте".

До наведених тут слів не маємо що додати. Вони говорять ясною мовою самі за себе. З них видно, як на долоні, як то совєтська влада дбає про добробут і вдоволення своїх громадян. Коли вже, під тиском світової опінії, та влада дозволила на пересилку пакунків з Канади до СССР поштою, то на такі пакунки накладає при їх відборі таке високе мито, що може в кілька разів перевищує вартість присланого пакунка, якого адресат не має можливости викупити.

В Першу Річницю Смерти
нашого Найдорожчого Мужа і Батька
бл. п. АНТОНА ПАВЛОСЯ
скульптора
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ
в Українській Православній Церкві св. св. Володимира й Ольги St. Paul, Minn.
в неділю, 4-го вересня 1955 р., о год. 10-ій рано.
Після Служби Божої буде посвячення надгробного пам'ятника на цвинтарі "Forest Lane", St. Paul, Minn.

ДРУЖИНА й СИН

Подяка

За волею Божою відійшов у вічність дня 25-го липня 1955 Наш Найдорожчий Муж і Батько

бл. п. ВАСИЛЬ ЗИБЛІКЕВИЧ

Найперше дякуємо Вєч. о. Гр. Хміляреві за відправлення панахиди та всіх похоронних відправ, та пастирську промову над могилою Покійного. Дякуємо Іванові Драбик за співучасть у відправі передпохоронної панахиди.

Дякуємо Всч. о. Павлові Смаль з Маямі Флорида за відправлення Служби Божої за упокій Покійного. Щиро дякуємо Родині ред. Євгена Зиблікевича що не жалували перервати своїх ферій, а приїхали віддати останню пошану своєму стрийкові та дідунькові. Також дякуємо братанці Пані Шпиталевій та донечці за щирі слова розради.

Щира подяка родинам Котельських, Бандурів, Саваринам, Шемердякам, д-р Сокало родині та мамі з Arlington, Va., пані Королевій, Паням Марії та Амілії Угорчак., Родині Стефана Гладкого за співчуття та поміч. Дякуємо Панству Івановi та Петрунелі Білобрам-Микитюк, що не пожалували так дорогого часу і відвідували Покійного в часі недуги, за поміч та слова розради.

Щиро дякуємо Т-ву Зап. Січ, Відділ 117 УНСоюзу за виплачення посмертного $100 — за вінок та поміч при похороні. Зокрема дякуємо д-р Володимирові Калині, секр. Зап. Січ за пораду і поміч та участь в похороні.

Всім Друзям з Маямі, Флорида за вислови співчуття, Т-ву С.У.А. Відд. 17 — секр. Пані Подубинська, Церковному Сестрицтву — секр. п. Дмитрів. Панам Слободян та Барган та Всім, що віддали останню пошану Покійному за офіри на Служби Божі та квіти — Спаси-Біг. А нашому Батькові Українському Народному Союзові за скоре виплачення посмертного — щиренько дякуємо.

ДРУЖИНА, ДОНЬКИ та ЗЯТЬ.

Посмертна Згадка

НИКОЛА БАЛЮК, член Т-ва У. Н. Дому, Відділ 316 УНСоюзу в Рачестер, Н. И., помер 18-го [illegible] 1955 р., проживши 61 років. Покійний родився 1894 р. в селі Пуків, пов. Рогатин, Галичина. До УНС вступив 1915 р. Полишив в смутку дружину Марію, дві дочки Анну і Ольгу, двох зятів, 4 внуки, одну сестру. Похорон відбувся 20-го серпня при участі членів, Родини, Знайомих, з погреб. заведення до укр. гр. кат. церкви св. Иосафата, а відтак на цвинтар Holy Sepulchre.—В. И. П.!

В. Ґурянський, секр.

ОЛЕКСА ЛУЦІВ, член Т-ва Укр. Нар. Дому, Відділ 316 УНСоюзу в Рачестер, Н. И., помер 9-го серпня 1955 р., проживши 70 років. Покійний родився 1885 р. До УНС вступив 1915 р. Походив з села Липиця Горішна, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Параньку, дві дочки Анну і Марію, 2 зятів і двох внуків і сестру Настю. Похорон відбувся 13. серпня при участі Членів, Родини, Приятелів та Знайомих з погреб. заведення до укр. гр. кат. церкви св. Иосафата, а відтак на цвинтар Holy Sepulchre. — В. И. П.!

В. Ґурянський, секр.

ТАРЗАН, ч. 3532. Здеморалізований.

TARZAN DISCOVERED HE WAS NOT ALONE IN HIS MURKY PRISON. A WHITE MAN SAT HUDDLED IN A CORNER. "WHO ARE YOU?" ASKED THE APE-MAN. "MY NAME IS SHERMAN," CAME A SOFT REPLY.

SHERMAN! OF COURSE. HE WAS GIBSON'S PARTNER. THE OTHER CURATOR FROM THE MUSEUM IN LONDON!

TARZAN TOLD OF GIBSON'S DEATH. SHERMAN SHRUGGED RESIGNEDLY. "WHAT'S THE DIFFERENCE — THERE IS NO HOPE NOW — WE ARE DOOMED!"

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Тарзан відкрив, що він не самотній в цій темній тюрмі. Біла людина безвладно сиділа в кутку. — Хто ви?, — запитала мавполюдина. — Моє ім'я Шерман, — була тихо відповідь.

Шерман! Очевидно! Це був партнер Джібсона. Другий куратор музею в Лондоні!

Тарзан оповів про Джібсонову смерть. Шерман байдуже знизав плечима. — Яка різниця — тут немає жадної надії. — Ми приречені на смерть!